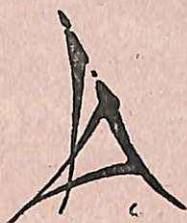

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ : ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΑΡ. 93-94

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ 90Ν 1935

ΑΘΗΝΑΙ

ΔΡΑΧ. 8

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

Ἐτησία Δραχ. 50
Ἐξάμηνος » 25

Ἐτησία ἐξωτερικοῦ δολλάρια 2

Διαφημίσεις : Ὀλόκληρος σελὶς ἐξωφύλλου Δραχ. 500
Ἡμίσεια » » 350

DIRECTRICE: MARIETTA MINOTTO—Derigny 49. Athenes.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Ποιήματα

Σ' εὐχαριστῶ "Ἀγγελου Σικελιανού
1) Ἐν ἀγκάθῳ, 2) Ἀγριοπούλουδα Μαρίνου Σιγούρου
Τραγούδια ἀπὸ τῆ Ζάκυνθο (Τόμ. Δ').
Τῆς Ξενητεῖας καὶ τῆς Ἀγάπης Μαριέττας Μινώτου

Μελέτες

Ἀγνωστα ἀριστουργήματα μεταβυζαντινῆς ἐν τῷ
Μουσείῳ Δ. Λοβέρδου Δημ. Πελεκάσης
Τιμάρια ἐν Ζακύνθῳ Δ. Χ. Ζώη
Ἡ Ζάκυνθος κατὰ τοὺς Βενετοὺς Προνοητὰς Κ. Καίροφύλα
Ἡ ἱατρικὴ ἀστυνομία καὶ ἡ Δημοσίᾳ Ὑγιεινὴ εἰς τὴν
Ἑπτάνησον ἐπὶ Ἀγγλικῆς Προστασίας . Σπ. Ἀρδαβάνη-Δυμπεράτου
Ἐνα ἀνέκδοτο πῖσημα γιὰ τὴν Ἑλλάδα Γ. Ζώρα
Γ. Μαρκοράς πρὸς Μάντζαρον Κ. Παλατιανοῦ
Bibliographie Ionienn (Προσθῆκαι καὶ διορ-
θώσεις Δ Παπαγιαννοπούλου

Πνευματικὴ Ζωὴ

Δελφικά νέα.— Πῶς ξοῦσε ὁ Φώσκολος.— Ἡ πεντηκονταετηρίδα τοῦ
Βράτλα.— Οἱ βιβλιοθήκες Ζακύνθου.— Ἡ ἐνίσχυσις τῶν Ἑπτανησιακῶν
Μελετῶν.— Ραδιοφωνικὴ διάλεξις περὶ Ζακύνθου.— Ναυθ. Δομενεγίνης.
Βιβλιοκρισίαι.— Νέα βιβλία.— Ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

Παρακαλοῦμεν θερμῶς, ἐμβάσατε τὰς συνδρομὰς σας
τὸ ταχύτερον.

ΕΘΝΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δραχ. 1.250.000.000
Καταθέσεις (τῇ 30ῇ Ἰουλίου 1934) » 9.189.000.000

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ : MARIETTA MINOTTO

ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΛΗΣ : ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

Ἐμβάσματα, συνεργασία καὶ ὅ,τι
ἄλλο σχετικὸν μετὰ τὸ περιοδικόν,
στέλλονται στὴ διεύθυνση :

Καν Μαριέτταν Μινώτου
Δερὶγγὺ 49 - Ἀθήναι

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1935

ΤΕΥΧΟΣ 93-94

ΕΤΟΣ 93Ν

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΓΕΤΑΙ "ΓΡΑΜΜΑΤΑ",

"Σ' ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ,,

Σ' εὐχαριστῶ, ποῦ σύντριψες κομμάτια τὴν καρδιά μου,
Σὰ ν' ἄταν ἓνα πῆλινο λαγῆνι ταπεινό.
Κ' ἔνωσα τ' ἄστρα ἀδόκητα νὰ φέγγουνε βαθιά μου,
Σὰ μύρια βέλη ἀλάθευτα, σταλτὰ ἀπ' τὸν οὐρανό.

Σ' εὐχαριστῶ, ποῦ μ' ἄνοιξες αἰφνίδια στὸ χορμί μου,
Τὴν τρίσβαθι καὶ διάπλατι τοῦ πάθους μας πληγή.
Τι τώρα νιώθω ὀλάνοιχτο τὸ σάρκινο κλουβί μου,
Κ' εἶν' ἡ ψυχὴ μου, ἐλεύτερη σάμπως πουλὶ νὰ βγεῖ...

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Τ' ΑΓΚΑΘΙΑ

Κάθε ἄνθος δὲν ἀργεῖ νὰ μαραθεῖ...
γοργὰ τὰ ρόδα ξεφυλλίζουν στὸν ἀέρα
καὶ τὰ κρίνα μαδοῦν νεκρὰ στὴ γῇ
σὰν νὰ τρέμουν μὴν ἄγνωστη φοβέρα,
σὰν νὰ τὰ καίει μιὰ φλόγα μυστική.

Περήφανα τ' ἀγκάθια τὰ σκληρὰ
ποτὲ τὶς πρόσκαιρες ἀγάπες δὲν ποθοῦνε,
μήτε τὰ ἐγγίζει πόνος καὶ χαρὰ
κι' ἀπ' τὴν πνοὴ τῶν μύρων δὲν μεθοῦνε,
δὲν λαχταροῦνε χάρδια τρυφερά

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΟΡΕΑ καὶ Πωλὶ

ΗΜΕΡΟΜ. 20.8.85
ΑΡΙΘ. 36816

Καὶ στὸ ἡλιόκαμα καὶ στὴν παγωνιά,
ἔξω ἀπ' τοὺς κήπους ἢ ζωὴ τους θὰ περάσει
μὲς στοῦ κάμπου τὴν ἄγρια μοναξιά,
καὶ τὰ χτυπάει χωρὶς νὰ τὰ χαλάσει
κι' ὁ κορνιαχτὸς κ' ἡ βαρυχειμωνιά.

Ἄν πεταλοῦδα πάνω τους σταθεῖ
θὰ πληγωθοῦνε τὰ φτερὰ τὰ πλουμισμένα...
Στ' ὄνειρο τῆς ζωῆς πάντα πονεῖ
κάθε ἄδολη καρδιά, ψυχὴ παρθένα,
καὶ δίκαιη κρίση μάταια καρτερεῖ.

Στοῦ Ναζωραίου τὴ γλωμὴ μορφὴ
φαντάζουνε σὰν σύμβολα καταραμένα.
Κι' ὅποιος μὲ τὴν Ἑλπίδα κοιμηθεῖ
ξυπνάει σὲ στρώματ' ἀγκαθοσπαρμένα
κι' ὁ Ἀθῶος πάνω σὲ ἀγκάθια περπατεῖ.

Ἔχουν τ' ἀγκάθια μῖσος καὶ ἀπονιά
καθὼς τὸ Πεῖσμα τὸ ἄκαρπο κι' ἡ Ἀλήθεια ἢ στεῖρα.
Κάθε πληγὴ σπαραχτικὴ βαθιά
εἶναι σοφὰ δοσμένη ἀπὸ τὴ Μοῖρα.
Καὶ τὸ Κρῖμα νικάει τὴν Ὀμορφιά.

Σμύρνη 25—2—1911)

ΑΓΡΙΟΛΟΥΛΟΥΔΑ

O fiorellin di siepe all' ombra nato

STECCHETTI

Περήφανα στὸν κῆπο τ' ἄνθη μοσκοβολοῦν
καὶ κράζουν τὴν ἀγάπη, τὴν ὁμορφιὰ καλοῦν.
Τοῦ φράχτη τ' ἀγριολούλουδα, κρυμένα καὶ δειλά,
τὰ χόρτα καὶ τ' ἀγκάθια στολίζουν ταπεινὰ
κ' ἡ ἄγνή τους χάρη μοιάζει παρθενικὴ ψυχὴ
ποῦ πάντα τ' ὄνειρό της ἀπόκρυφο κρατεῖ.

(1900)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(Λαογραφίας Τόμος Δ')

ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

1

Η ΛΕΝΙΩ

Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς καὶ τᾶξιο παληκάρι,
ποὺ τὸ σπαθὶ του ἐπέταγε, σὰν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
καλὰ ἔκαμε κι ἀγάπησε κόρη βασιλοπούλα,
ὠραία, ὠραιότατη καὶ ἑκουσμένη σ' οὔλα.
Ἐκεῖνος τὴν ἀγάπησε μὲ ὅλην τὴν καρδιά του,
κ' ἐκείνη οὔτε ποῦθελε ν' ἀκούσει τὸνομά του!
Μὰ τί ντισπέτο νὰ τῇ πῶ, ντισπέτο νὰ τῇ κάμω,
νὰ τῇ ἀποκλείσω τὸ νερό, μήπως καὶ τὴν πεθάνω!
Ὅλο τὸ βίός του ἐμάζεψε κι ὅλο του τὸ φουσάτο
καὶ πῆγε καὶ τῇ ἀπόκλεισε τοὶ χῶρες, τοὶ ἀπὸ κάτω.
Μπαίνει στὴν καμερούλα τῇ, φορεῖ τὰ ρεκαμάδα,
βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι χεῖλι
καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό βάνει γὰ μαῦρο φρούδι.
Καὶ παρενθὺς ἐβρέθηκε στοῦ ἀφέντη τὸ παλάτι.
«Καλῶς το τὸ Ἑλενάκι μου, καλῶς το τὸ Λενιώ μου
καὶ πῶς τὰ καταδέχθηκες νᾶρθεις στὸν δορισμό μου;»
— Δὲν ἦρθα γιὰ τὰ σέβανε, ἦρθα γιὰ τὰ μαντάτα,
νὰ μοῦ ἀπολύσεις τὰ νερά, νὰ πιοῦνε τὰ φουσάτα».·
Χρυσὸ σουγάκι ἔβγαλε καὶ τὸ λαιμό του σφάζει.
Ὁ ἥλιος σὰν ἐπρόβαινε μὲ τὰ χρυσὰ του μάτια,
ἡ κόρη ἐκατέβαινε ἀπὸ ἀργυρᾶ παλάτια!

2

Ο ΨΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Στὴν πάρα πάνου γειτονιά, στὴν πάρα κάτω ρούγα,
μὰ ἐκεῖ καθόταν μιὰ γριά, καθόταν κ' ἕνας γέρος.

Καὶ εἶχαν ἓν· κακὸ σκυλὶ κ' ἓνα ὁμορφο κορίτσι,
κορίτσι δώδεκα χρονῶν, κρυφὰ ἦταν γκαστρωμένο.
Στὸ παρεῦθρι κάθεται, τοῖς μῆνες λογαριάζει,
ποῖο μῆνα ἐγκαστρώθηκε, ποῖο μῆνα θὰ γεννήσει.
Σεπτέμβρη—Ὀχτώβρη, δροσερὲ, Νοέμβρη καὶ Δεκέμβρη,
Γενάρη, γέννα τοῦ παιδιοῦ, Γενάρη καὶ Φλεβάρη.
Φλεβάρη ἀνοιχτ'· τίς φλέβες σου, νὰ κατεβάσω γάλα,
γιὰ ν' ἀναστήσω τὸ παιδί καὶ νὰ τὸ μεγαλώσω.
Μάρτη μου μὲ τὰ ἄνθη σου κι Ἀπρίλη μὲ τὰ ρόδα,
Μάη καὶ μάγεψέ τονε, τὸν ψεύτη τῆς ἀγάπης,
ποὺ ὅταν μὲ φίλειε μοῦλεγε: «γλυκεῖά ποὺ εἶν' ἡ ἀγάπη»
καὶ τώρα μ' ἀπαράτησε γυναῖκα γκαστρωμένη!

3

Η ΞΕΝΟΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗ

Ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη τ' οὐρανοῦ, ἀπὸ μεριά στὴν ἄλλη,
ἔστειλαν ἓνα προξενεῖο σὲ μιὰ κυρὰ μεγάλη.
Ἐξήντα ἐγράφαν τὰ προικιά, βδομήντα τ' ἀντιπροίκια,
τοῦ δίνουν σπάργανα χρυσᾶ, φασκὲς μαλαματένιες.
Φτωχύναν τὰ πεθερικά, τῆς φάγαν τὰ προικιά της!
Ἡ πεθερὰ ξενόπλενε καὶ ἡ νύφη ξενοπλένει,
βαρέθηκε τὸν ἀργαλειὸ καὶ τ' ἀργαλειοῦ τὴν τέχνη.
Σταυρὸ κάνει τὰ χέρια της, στὴν πεθερὰ της πάει:
«—ὦ πεθερά, προσωρινή, καὶ δεῖξε μου τὴ στράτα,
νὰ πάω στὸν ἀφεντάκη μου, γιὰ δὲ βαστάω ἄλλο!»
— Κυρὰ, πλούσια, σὲ πῆραμε, φτωχεῖα νὰ πᾶς ὀπίσω!»
Σταυρὸ κάνει τὰ χέρια τῆς, στὸν πεθερὸ τῆς πάει:
«—ὦ, πεθερέ, προσωρινή, καὶ δεῖξε μου τὴ στράτα,
νὰ πάω στὸν ἀφεντάκη μου, γιὰ δὲ βαστάω ἄλλο!»
— Κυρὰ, πλούσια σὲ πῆραμε, φτωχεῖα νὰ πᾶς ὀπίσω!»
Σταυρὸ κάνει τὰ χέρια τῆς στὸν ἄντρα τῆς πηγαίνει:
«—ὦ ἄντρα μου, προσωρινή, γιὰ δεῖξε μου τὴ στράτα
νὰ πάω στὸν ἀφεντάκη μου, γιὰ δὲ βαστάω ἄλλο!»
Τοῦ δίνει τὰ βουνά, τοῦ δείχνει καὶ τὴ στράτα.
Στὸ δρόμο ὅπου ἐπήγαινε, ἀπάντησε μιὰ βρῦση
μὲ σκλάβες ὅπου ἐπλένανε τοῦ βασιλιᾶ τὰ ρούχα.
Καμμιὰ δὲν τὴν ἐγνώρισε, καμμιὰ δὲν τὴ σιμώνει!
Ἡ σκλάβη ἡ μεγαλύτερη, ἐκεῖνη τὴ γνωρίζει
καὶ στὸ παλάτι ἔτρεξε, τὸ λέει τῇ κυρᾷ τῇ:

«Κυρὰ, ἔρχεται ἡ κόρη σου, πολὺ κατατρεμένη...
Καὶ ἡ κυρὰ δὲν πίστεψε: «σύρε καὶ ρώτησέ τη.
Ὑφαίνει τὰ μεταξωτά, ὑφαίνει τὰ βελούδα,
ἔχει τὴν εὐχαρίστηση γιὰ τὸ παλάτι δοῦλα;»
— Ὑφαίνω τὰ μεταξωτά, ὑφαίνω τὰ βελούδα,
ἔχω τὴν εὐχαρίστηση γιὰ τὸ παλάτι δοῦλα!»
Πηγαίνει μὲς στὸ σπίτι τῆς, στὸν ἀργαλειὸ τῆς μπαίνει:
«Διασίδι, κακοδιάσίδο, κακῆς ὥρας διασμένο,
ποὺ ἀπόντις ἐδιαζόμουνα ὁ γάμος μου ἐλεότουν!»
Κι ἡ μάνη τῇ τὴ γνώρισε κ' εὐθὺς τὴν ἀγκαλιάζει.
Ἐβγῆκε, τὸ διαλάλησε σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη:
«ὅπου ἔχει θηλυκὸ παιδί, στὰ ξένα μὴ τὸ στέρνει!»

4

Η ΠΙΣΤΗ ΕΡΩΜΕΝΗ

Ὁ Γιάννος μὲ τὸ βασιλιᾶ βαρὺ στοίχημα βάνου:
Ὁ Γιάννος βάνει τὴ ζωὴ καὶ ὁ βασιλιᾶς τὸ βίό του.
Μὰ οἱ ἄρχοντες τοῦ λέγανε, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λένε:
«Γιάννη, μὴ βάνεις τὴ ζωὴ, γιὰτὶ ζωὴ δὲν ἔχεις!»
— Μὰ γὼ τὴ βάνω τὴ ζωὴ, γιὰτὶ ζωὴ δὲν θέλω!»
Ἡ Μάρω ἔμειν' ὀρφανὴ καὶ ὀρφανόπαιδεμένη.
Τάσι φλωρὶ τῆς ἔστειλε, τάσι μαργαριτάρια:
«Σὲ χαιρετᾷ ὁ βασιλιᾶς καὶ σοῦ φιλεῖ τὰ μάτια!»
— Ἄν τᾶςτελε γιὰ ψυχικὸ, σπολαῖ τοῦ τοῦ Ρήγα·
μ' ἂν τᾶςτελε γιὰ δανεικά, διπλᾶ νὰ τοῦ τὰ στείλω!...
— Δὲν τᾶςτελε γιὰ δανεικά, διπλᾶ νὰ τοῦ τὰ στείλεις,
μόν' τᾶςτελε γιὰ μιὰ βραδυά, νὰ κοιμηθῇτ' ἀντάμα!»
Τὰ παλαμάκια ἄρχισε, τῇ σκλάβες τῇ μαζώνει:
«Σκλάβη χρυσῇ, σκλάβη ἀργυρῇ, σκλάβη μαλαματένια,
σκλάβη, δός μου τὰ ρούχα σου καὶ πάρε τὰ δικά μου.
Τὸ βράδυ θάρθει ὁ βασιλιᾶς, νὰ κοιμηθῇτ' ἀντάμα!
Κοίτ' ἂν σοῦ κόψει δάχτυλο, σκλάβη, νὰ μὴ μιλήσεις!»
Καὶ τὴν αὐγὴ σηκώθηκε, τὸν ὕπνο χορτασμένος!
Μαντάτα πᾶνε κ' ἔρχονται στῆς Μαριγῶς τὴν πόρτα:
«Μάρω, τὸ Γιάννο πιάσανε καὶ πᾶ νὰ τὸν κρεμάσουν!»
— Μ' ἂν τὸν κρεμάσουν γιὰ κλεψιᾶ, θέ μου, νὰ μὴ γλυτώσει!
Μ' ἂν τὸν κρεμάσουν γιὰ ἀδικίαν, ὁ θεὸς νὰ τὸν γλυτώσει.
«Κοίτα! Μοῦ λείπει δάχτυλο, μοῦ λείπει ὠρία κορδέλα;
Τὴ δοῦλα μου εἶχες τὴ νυχτιὰ καὶ σκλάβο μου σὲ κάνω!»

Κατέβα κάτου, βασιλιᾷ, γιὰ νὰ καθήσει ὁ Γιάννος!
Τοῦ Γιάννου στέκει βασιλιᾷς, τοῦ Γιάννου στέκει πῆλιο!

5

Η ΑΔΙΚΟΣΚΟΤΩΜΕΝΗ

«Καλῶς σ' ἤβρα ξαδρέφισα, κάμε καφέ νὰ πιοῦμε
κι ἀπόντις πιοῦμε τὸν καφέ, ἔλα νὰ φιληθοῦμε!
— Μωρέ, καλέ μου ξάδρεφε, μὴν εἶσαι μεθυσμένος,
ποὺ ἦσουν καλὸς καὶ φρόνιμος, στὴν Πάτρα ξακουσμένος;
Μιά πιστολιά τῇ ἔδωσε, τὴν πῆρε μέσ' στὸ στόμα
καὶ τὸ Ρηγιὼ τὸ ξάπλωσε κάτω στὴ γῇ στὸ χῶμα!
Κι ἡ μάνα τση, ἀρχόντισα, δώδεκα χρόνους χήρα,
κάτω στ' ἁλώνια ἦτατε καὶ σώριαζε σταφίδα!
Ἀκούει βροντή, ἀκούει ἀστραπή καὶ πιστολιά μεγάλη,
τότε τῇ ἐφανήκανε τῇ Εἰρηγιῶς τὰ κάλλη.
Ἀφίνει τὴ σταφίδα τση, στὸ σπίτι τση πηγαίνει
καὶ βρίσκει τὴ Ρηγιούλα τση στὸ στρώμα ξαπλωμένη.
«Ποιὸς μοῦ σὲ σκότωσε Ρηγιῶ καὶ εἶσαι ξαπλωμένη;
— Μὲ σκότωσε ὁ Ἀρτόπουλος, ποὺ ἦταν μεθυσμένος.
— Σύρτε καὶ φέρτε τὸ γιατρό, τὸ γιὸ τοῦ Ρουμανέλη,
νὰ μοῦ γιατρέψει τὴ Ρηγιῶ καὶ τάλαρα ὅσα θέλει!»
Πᾶνε καὶ τονε φέρνουνε, τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι:
«Χίλιες χιλιάδες νὰ χαθεῖ καὶ μία νὰ γλυτώσει!»
— Σώπα, μανούλα μου, μὴν κλαῖς καὶ μὴν ἀναστενάξεις
καὶ τώρα τὸ Ρηγάκι σου δὲ τὸ ματαγκαλιάζεις.»
Τὰ ἄσπρα δὲ μᾶς ὠφελοῦν κι οἱ λίγες στὸ μαντήλι,
ποτὲ δὲ σοῦ ξαναμιλεῖ τῇ Εἰρηγιῶς τ' ἀχειλί!

6

Η ΠΙΣΤΗ ΑΓΑΠΗ

Νᾶχα νεράντζι, νᾶρριχνα στὸ πέρα παρεθύρι,
νὰ τσάκιζα τὸ μαστραπά, ποὺ ἔχει τὸ καρποφύλι!
Γιὰ σὲ τὸ λέω κι ἄκου το ποῦσαι στὸ παρεθύρι,
τὸ μαντηλάκι ποὺ κεντᾷς, ἐμὲ νὰ μοῦ τὸ στείλεις
νὰ μὴ τὸ στείλεις μοναχό, παρὰ μὲ τὴν ἀγάπη!
Καὶ κείνη ἐπαράκουσε καὶ μοναχὸ τὸ στέρνει!
Στὸ γόνα του τὸ ἔβαλε, κρυφὰ τὸ ἐρωτοῦσε:

«Γιὰ πές μου, μαντηλάκι μου, σὰ μ' ἀγαπᾷ ἡ κυρά σου;»
— Ὦντας σὲ συλλογίζεται κι ὄντας σὲ βάνει ὁ νοῦς της,
σὰ θάλασσα βουρλίζεται, σὰν κῦμα παραδέρνει!

7

Η ΠΝΙΓΜΕΝΗ

Ἀνάμεσα Πελοῦζο καὶ μὲ Βασιλικό,
τριπόντε κινδυνεύει, σ' ἓνα κακὸ καιρό.
Ὁ καπετάνιος κλαίει, φωνάζει δυνατά,
τῇ κόρης του τῇ λέει «—Ἐλα κάτσε κοντά.»
Κ' ἡ κόρη του τοῦ λέει «—Θάρρος, γλυτώνουμε!
καὶ πᾶμε στὴν Ἀγγλία καὶ ξεφορτώνουμε.»
Λουριῶτες τσοῦ ἐπιάσαν, τσοῦ καταγδύσανε,
σὲ τέτοια κατασχύνη τσοῦ καταντήσανε!
Σημαίνει ὁ Ἅγιος Μάρκος, βαρεῖ λυπητερά,
στὸ πλοῖο δὲν ἐβρέθη τέτοια γλυκειὰ κυρά!
Ξανθὰ ἦταν τὰ μαλλιά τση καὶ δαχτυλιδωτά,
καὶ μέσ' στὸ μάγουλό τση εἶχε χρυσὴ ἐλιά!

8

Η ΑΡΕΤΟΥΣΑ

Ὁ γιὸς τοῦ κόντε πέρασε, τ' ἀλόγου καβαλάρης,
καὶ τ' ἄλογο κοντοκοιτεῖ, τὴν κόρη χαιρετάει:
— Μ' ἀκόμη; κόρη, διάζεσαι κι ἀκόμη κόρη φαίνεις;
— Καὶ τί σὲ γνοιάζει, ἂν διάζουμαι; Καὶ τί σὲ γνοιάζει ἂν φαίνομ;
Σ' ἔχω γραμμένο στὸ πανί καὶ στὸ φιλόχτενό μου,
στὴν πόντα τῆς σαῖτας μου σ' ἔχω ζωγραφισμένο!
Ἡ μάνα τση καθόταν σὲ πάριο παρεθύρι.
«Μωρή, μὲ ποιόνε κάθεσαι; Μὲ ποιόνε κουβεντιάσεις;
Σκύλα, νᾶρθουν τ' ἀδρέφια σου, κι ἂν δὲν τὸ πῶ τὸ βράδυ!
— Κανεῖς δὲν εἶν', μανούλα μου, μονάχη κουβεντιάζω.
Τὸ βράδυ πᾶν τ' ἀδρέφια τση, καὶ κάτσαν στὴ γωνιά τους.
Πρῶτα τὸ λέει τοῦ μικροῦ, κι ὕστερα τοῦ μεγάλου.
Τὴν πιάσαν καὶ τὴν κάμανε χίλιων μυριῶν μπουκούνια!
Κι ἀπόντις τὴ σκοτώσανε, καθόνταν, τὴ ρωτοῦσαν:

«Τί θέλεις, Ἀρετούσα μου, ἄμπιτο νὰ φορέσεις ;
Μὴ τὸ χρυσό, μὴ τὸ ἀργυρό, μὴ τὸ μαλαματένιο ;»
— Οὔτε χρυσό, οὔτ' ἀργυρό, οὔτε μαλαματένιο,
παρὰ νὰ μοῦ φορέσετε τὰ ῥματοχειλιστά μου.
κ' εὐθὺς νὰ μὲ περάσετε ἀφ' τοῦ κοντὲ τὴν πόρτα.»
Ὁ γιὸς τοῦ Κόντε πρόβαλε ἀπὸ τὸ παρεθῦρι :
— «Τίνος εἶναι τὸ λείψανο καὶ τίνος εἶναι ἡ κόρη ;»
— Εἶναι τῇ Ἀρετούσας σου, τῇ πῆλιο ἀγαπημένης !»
Χρυσὸ μαχαῖρι ἔβγαλε κι ἀπ' ἄργυρο φηγάρι,
στὸν οὐρανὸ τὸ πέταξε καὶ στὴν καρδιά του ἔσφαι !
«Μὰ πόρτε μας καὶ βάρτε μας σ' ἓνα μνημοῦρι ἀντάμα!»
.
Ὁ ἓνας ἔβγῃκε πλάτανος κ' ἡ νέα μαντζουράνα.
Φιλάει ὁ βοριάς τὸν πλάτανο, φιλεῖ τὴ μαντζουράνα !

9

ΤΟ ΞΕΝΗΤΕΜΜΕΝΟ

Ἄσε με, ἄσε, λιγερή, τὸ ξένο, ξένο εἶμαι
ἄσε με ὕπνο λιγοστό, λίγον ὕπνο νὰ πάρω,
γιατὶ ἀπόψε ὁ ἀφέντης μου, στὴ βάρδια μ' ἔχει βάλει
καί, ἂ δὲ θέλω σκοτωθεῖ, σκλάβο θὲ νὰ μὲ πάρουν !
.
Ἔτσι κ' ἐγὼ ἐξεσπάθωσα, πιάνω καὶ ξεσπαθῶνω,
χίλιων κεφάλια ἔκοψα, κόβω καὶ δυὸ χιλιάδες,
μονάχα ἓνας μοῦ μείνει καὶ κείνος λαβωμένος !
Κάστρο οὐλοῦθε γύρευα, χωριὸ νὰ πάω νὰ μένω,
μὰ εἴτε κάστρο ἤβρηκα, εἴτε χωριὸ νὰ μένω.
Μονάχα ἐν' δεντρὶ ψηλό, ψηλὸ σὰν κυπαρίσσι :
«Δέξου με, σύ, καλὸ δεντρί, τὸ ξένο, ξένο εἶμαι.
Τί νὰ γενῶ, καλὸ δεντρί, δέξου με κυπαρίσσι !»
— Ἐδῶ εἶναι κ' οἱ κλώνοι μου, σκάλωσε τ' ἄρματά σου,
νά, ἐδῶ εἶναι κ' ἡ ρίζα μου καὶ δέσε τ' ἄλογό σου.
νά, ἐδῶ εἶναι κι ὁ ἴσκιος μου καὶ πέσε καὶ κοιμήσου
καὶ τὴν αὐγή, σὰ σηκωθεῖς, τὸ νοῖκι μοῦ πληρώνεις.
Μονάχα δυὸ σταμνιά νερὸ στὴ ρίζα νὰ μοῦ ρίξεις!
— ὦ, ἄκουστο κ' ἐσύ οὐρανὲ καὶ γῆς μὴ τὸ βαστάξεις!
ὥς καὶ ἀκόμη τὸ δεντρί τὸ νοῖκι μοῦ γυρεύει,
γιὰ νοῖκι δυὸ σταμνιά νερὸ στὴ ρίζα νὰ τοῦ ρίξω !

ΑΓΝΩΣΤΑ

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ

ΕΝ ΤΩ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΩ ΜΟΥΣΕΙΩ

ΤΟΥ Δ. ΛΟΒΕΡΔΟΥ

ΑΠΟΚΛΥΦΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΥ ΚΑΙ ΣΩΓΡΑΦΟΥ

ΔΗΜ. C. ΠΕΛΕΚΑΧΗ

Μέσα εἰς τὰς ποικίλας ξυλογλυφικὰς καὶ ψηφιδωτὰς ἐπιχρῦσους διακοσμήσεις, τοποθετοῦνται τὰ ἑξαισίας τέχνης χριστιανικὰ εἰκονίσματα τοῦ ἀξιολόγου Μουσείου τοῦ ἐμπειροτάτου καὶ ἀρχαιοφίλου μακαρίτου Δ. Λοβέρδου· κειμήλια τὰ ὅποια εἰς τὸ σύνολόν των μᾶς παρουσιάζουσιν μίαν ἰδανικὴν ἐπιβολὴν ἐνὸς χριστιανικοῦ περιβάλλοντος, βυθισμένου εἰς τὴν μυστικοπάθειαν τοῦ ὁμονικωτάτου φωτισμοῦ καὶ ἐλκύουσιν τὸν καθένα, εἰς οἵανδήποτε κλίμακα καὶ ἂν εἶνε αἰσθητικῶς πρὸς τὴν τέχνην, ἀναγκάζοντα αὐτὸν νὰ αἰσθανθῇ τὸ ὕψος ἐνὸς ἀποκρύφου ἐνθουσιασμοῦ καὶ νὰ κλίνη τὸ γόνυ ἐμπρὸς εἰς τὰ ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων τῆς τέχνης διδασκάλων, οἵτινες ἀπεθανάτισαν τὴν ἱστορικὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν τέχνην.

Εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο διακρίνομεν τὰ ἔργα τῶν διδασκάλων ἀγιογράφων Μιχαὴλ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀκμάσαντος περὶ τὸ 1570 ἔ. π., μὲ τὰς αὐστηροτάτας τυπολογίας τῶν παραστάσεών του, τὴν χαρακτηριστικὴν τεχνοτροπίαν του, τὰς ὁμονικὰς καὶ ἀλληλοσυνθεσμένας ἐν τῇ διαγραφῇ φόρμας του καὶ τὴν πρωτότυπον ἐκτελεστικὴν ἰδιοτεχνίαν του· τοῦ μοναδικοῦ καὶ σπανιωτάτου ἀγιογράφου Ἰωάννου τοῦ Κυρίου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸ 1585· τὰς πρωτότυπους καὶ μοναδικὰς εἰς τὸ ἰδιάζον στυλ συνθέσεις τοῦ ἀριστοτέχνου Ἐμμανουὴλ τοῦ Λαμπάρδου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸ 1598—1630, ἐπὶ τῶν ὁποίων διαφαίνεται ἡ καθαροτάτη χαρακτηριστικὴ διαγραφὴ καὶ ἡ λειοτάτη ἐναρμονιζομένη ἐν τῇ συνόλῳ ἐκτέλεσίς του· τοῦ ἀγιογράφου Γεωργίου Κλότσα τοῦ Ρωμάτου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν 15' αἰῶ· νὰ τοῦ Ἐμμανουὴλ Ἰερέως τοῦ Τζάνε, μὲ τὰς χαρακτηριστικὰς καὶ γεμάτας ἐλευθερίαν τυπολογίας του, τὴν διπλογραμμικὴν ἔντονον ἐκτέλεσίν του καὶ τὸν ἐπύχρυσον διακοσμητικὸν πλοῦτον του. Μελετῶντες δὲ ἐπιμελέστερον τὸ ἀξιόλογον τοῦτο Μουσεῖον, ἀνευρίσκομεν καὶ τὴν τεχνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνωτέρου ἀγιογράφου. Ὁμοίως τὰ ἀξιόλογα εἰς ὕψος συνθέσεων, διαγραφῆς καὶ ἐκτελέσεως ἔργα τοῦ μεγάλου διδασκάλου Ἡλίας Μόσκου, μὲ τοὺς γλυκυτάτους εἰς εἶδος σμάλ-

του χρωματισμούς τῶν καὶ τὰς ἀφαντάστους φωτοσκιάσεις ἐπὶ τῶν διαγραφομένων ἀντιθέσεων του, ἀκμάσαντος κατὰ τὸ 1649—1684. Τὸ μοναδικὸν διασωζόμενον ἔργον τοῦ Λέου Μόσκου, μετὰ τὴν πολυσύνθετον παράστασιν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τὰ ἔργα ἐπίσης τοῦ Γεωργίου Μόσκου, τὰς συνθετικὰς παραστάσεις τοῦ Θεοδώρου Πουλάκι, μετὰ τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν, τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου Γαβαλά, Ἀντωνίου Μπόρη καὶ Γεωργίου Βιδάλη, τοῦ σπανιωτάτου τούτου διδασκάλου, τοῦ ὁποίου ἡ τεχνοτροπία φέρει πρωτοτυπώτατον χαρακτήρα διαγραφῆς καὶ ἐκτελέσεως, διαφόρους ἄλλους ἀγιογράφους, ἀκμάσαντας κατὰ τὸν 17 αἰῶνα, ὅπως τὰ ἔργα τοῦ Βίκτωρος, Σπυρίδωνος Στέντα, Ἑμμανουὴλ Ζεαν Φορνάρι, Κωνσταντίνου Κούταρι, τοῦ Φιλοθέου, τοῦ Σκούφου, τοῦ ἱερομονάχου Βαρολαβᾶ, τοῦ Δημητρίου Κουτρούλη καὶ τοῦ ἀκμάσαντος κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα Ζακυνθίου ζωγράφου Ἰερωνύμου Πλακωτοῦ. Τοῦ τελευταίου τὰ ἔργα σπανίζουν, διότι, προσβληθέντος ὑπὸ πανώλους, αἱ τότε ἀρχαὶ τῆς νήσου κατέκαυσαν ὅλα τὰ πράγματά του ὡς καὶ τὰ ἔργα του. Ἀνευρίσκομεν ἐπίσης ἀρκετὰ συνθετικὰ ἔργα τῶν Δοξαράδων, Κουτούζη, Καντούνη, Γερασίμου Λοβέρδου, Ἰωάννου Ταμβάκη, Πανταζή, καὶ τοῦ ζωγράφου τοῦ Μουσείου, Δημητρίου Πελεκάση.

Τὸ ἀριστουργηματικὸν τοῦτο σύνολον, ὑπῆρξε μία ἀνεκτίμητος ἐργασία τοῦ μακαρίτου Διονυσίου Λοβέρδου, ὠθημένου ἐκ τῆς ἐκφραστικῆς θρήσκου ἰδεολογίας του πρὸς τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα, διὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν ὁποίων κατέβαλεν τόσας, κατόπιν συστηματικῆς μελέτης, προσπάθειας, περισυλλέξας κάθε χριστιανικὸν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μᾶς ἀναπαριστᾷ μίαν περασμένην ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Θρησκεία ἔδωσε τὴν κυρίαν ὥθησιν καὶ τὸ ὕψος πρὸς τὴν τέχνην. Ἐπὶ δέκα τέσσαρας ὁλοκλήρους χρόνους, ὁ ἀείμνηστος καὶ μοναδικὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρχαιοφίλος καὶ συλλέκτης Λοβέρδος, ἀπησχολήθη σπαταλῶν χρόνον καὶ χροῖον πολύτιμον, ἐν μέσῳ ψυχικῶν κλονισμῶν καὶ ἀγανακτήσεων, διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ μοναδικοῦ τούτου Μουσείου, τὸ ὁποῖον ἀποπερατούμενον προώριζε νὰ δωρῇ ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ Κράτος. Ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς περὶ τῶν ἀριστουργημάτων, ἅτινα περιλαμβάνει τὸ Μουσεῖον, τοῦ ὁποίου ὡς βάσις ἐχρησίμευσεν ἡ ἀγορασθεῖσα συλλογὴ τοῦ σοφοῦ Ζακυνθίου κ. Ἀλεξίου Κολυβά.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀριστουργημάτων, ἀνευρέθησαν ἀρκετὰ εἰσέτι παρόμοια, ὡς καὶ συνθετικαὶ παραστάσεις ὑπερτάτης τεχνικῆς ἀξίας, ἅλλα μὲν κακῶς διατηρούμενα, ἅλλα κεκαλυμμένα λόγῳ τῆς παλαιότητός των, ὑπὸ τὸ αἰνιγματικῶδες τοῦ χρόνου μυστήριον, καὶ ἅλλα ἐξαφανισμένα κάτω ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἀπανθρακώσεως. Ἐπὶ δωδεκάετιαν ὁλόκληρον ἐπιμελούμενος διὰ τῶν τεχνικῶν μου μέσων τὰ ἀνω-

τέρω, κατῳρθωσα ὅπως προσδώσω εἰς αὐτὰ τὴν ἀρχικὴν διατήρησίν των. Ἡ ἐμβριθεστάτη ἐργασία τοῦ καθαρισμοῦ τῶν εἰκόνων εἶναι ὁ μόνος ἀληθὴς διδασκαλός, ὅστις δύναται νὰ μᾶς διαφωτίσῃ περὶ τῶν τρόπων τῆς ἐξεργασίας τῶν τοιούτων ἀγιογραφῶν. Τὰ κεκαλυμμένα τεχνικὰ μυστικὰ τῶν εἰκόνων τούτων, μόνον διὰ τῆς πολυχρονίου ἐξεργασίας καὶ πρακτικῆς μου ἐδιδάχθην. Καταρρίπτω δὲ τὰς θεωρίας διαφόρων, στηριχθέντων ἐπὶ τῆς μελέτης τῆς *Ἑρμηνείας τῶν Ζωγραφῶν*, ὡς μὴ συμβαδίζουσας μετὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ διαλέυκαίνω μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ τεχνικὸν κύριον ζήτημα τῶν διαφορῶν λινοκοπίας καὶ χρυσοκονδυλίας, εἰς τὸ ὁποῖον πλείστοι ἐπλανήθησαν.

Πολλοὶ ἀσχοληθέντες περὶ τὴν Βυζαντινὴν καὶ Νεοβυζαντινὴν τέχνην, παρημέλησαν νὰ ὁμιλήσωσιν συγκεκριμένως περὶ τοῦ διακοσμητικοῦ μέρους τῶν ἐπὶ τῶν εἰκόνων χρυσοποικίλων ἀμφιέσεων, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν· μερικοὶ μάλιστα ἔπεισαν τὸν ἑαυτὸν τους ὅτι αὗται ἐξετελοῦντο διὰ τοῦ δεινὰ ἢ τοῦ δεινὰ τρόπου, ἐνῷ τὸ δυσκολώτερον τῆς διακοσμητικῆς αὐτῶν ἐπεξεργασίας ἐγκτεῖται εἰς σπουδαιότατας τεχνικὰς λεπτομερείας, λίαν ἀναγκαίας εἰς τοὺς περὶ τὴν τέχνην ταύτην ἀσχολουμένους.

Ἡ δὲ διάκρισις μετὰ τὴν λινοκοπίας καὶ χρυσοκονδυλίας εἶναι διαφωτιστικώτατον ἐπιβοηθητικὸν μέσον ὅπως καθορίσωμεν μιᾶς εἰκό- νος τοιαύτης τέχνης τὴν χρονολογίαν.

Μεταξὺ τῶν ἔργων, ποῦ κατὰ τὰ δώδεκα συνεχῆ ἔτη ἐπιμελήθη, τὰ πλείστα τῶν ὁποίων ἐκ τῆς ἀφανείας ἔφερον εἰς φῶς καὶ διατηροῦνται σήμερον εἰς ἀρίστην κατάστασιν, τὰ κυριώτερά εἶναι :

1) Εἰκὼν ἐπὶ σκληροτάτου ξύλου διαστάσεων 120X80, παριστά- σα τὴν παλαιότατην παράστασιν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, ἀνήκουσα δὲ εἰς τὴν παλαιότεραν Κρητικὴν τεχνοτροπίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἀποτύπωσις, καίτοι στηρίζεται ἐπὶ γνωστοῦ χαρακτηριστικοῦ τύπου παρομοίων παραστάσεων, ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ περιλαμβάνει πρωτοτυπίας ἐκτελέσεως. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν Κρητὰ ἀγιογράφον Κωρ- νιὸν καὶ φέρει ὑπογραφὴν ΧΕΙΡ ΚΩΡΝΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ.

2) Εἰκὼν μεγέθους 70X50, ὡσαύτως ἐπὶ ξύλου, παριστάσα εἰς μικρογραφικὰς συνθέσεις τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ, μετ' ἀρκετῆς λεπτο- γραφικῆς χάριτος, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἀγιογράφον Δημήτριον Νομι- κὸν τὸν παλαιότερον. Εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην, ἀφαιρέσας τὰς πε- κνοτάτας ἐπ' αὐτῆς διὰ νεωτέρων χρωμάτων ἐπαλείψεις, αἱτινες παρε- μόρφωνον τὴν τεχνικὴν τῆς ἀξίας, προσέδωκα τὴν προηγουμένην αὐτῆς αἴγλην, ἀποκαλύψας τὸ ὄνομα τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς : ΧΕΙΡ ΔΗ- ΜΗΤΡΙΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ.

3) Εἰκὼν ἐπὶ ξύλου, διαστάσεων 1X80, παριστάσα τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, ἐνῷ ἐναντι αὐτοῦ ἵσταται ὁ Πρόχωρος. Εἰκὼν

ἀρκετῆς τεχνικῆς ἀξίας, ἐπιδεικνύουσα τὴν αὐστηρὰν τεχνικὴν περίο-
δον τοῦ διδασκάλου ἁγιογράφου Μιχαὴλ τοῦ Δαμάσκηνοῦ, τοῦ ὁποίου
ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις μὲ τοσαύτας μᾶς περιβάλλει ἐκπλήξεις.

4) Εἰκὼν 40×30 ἐπὶ ξύλου, ἣτις ἀποκαλυφθεῖσα παρουσίασεν
ἐν ἓκ τῶν μοναδικωτέρων λεπτογραφικῶν μικρογραφικῶν ἔργων τοῦ
διδασκάλου ΒΙΚΤΩΡΟΣ, παριστοῦν ἐν πολυσυνθέσει τὴν σύλληψιν
τοῦ Χριστοῦ.

5) Ὁμοίως εἰκὼν ἐπὶ ξύλου, διαστάσεων 80×60 παριστῶσα τὴν
Θεοτόκον κρατοῦσαν τεθνεῶτα τὸν Χριστόν. Ἡ ἀπανθρακωμένη αὕτη
εἰκὼν, καθαρισθεῖσα καὶ διορθωθεῖσα, θεωρεῖται ἐν ἓκ τῶν μοναδικω-
τέρων ἔργων τοῦ ἀνωτέρω Μουσείου, φέρει δὲ ὑπογραφήν τοῦ Ἰτα-
λοῦ Βυζαντινογράφου καλλιτέχνη BARTHOLOMEO FUGITOLI PIX.
Ἐκ τῆς εἰκόνης ταύτης βλέπομεν κατὰ πόσον ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἐπη-
ρέαζε τοὺς Ἰταλοὺς καλλιτέχνες.

6) Ὁμοίως εἰκὼν διαστάσεων 30×25 παριστῶσα τὸν Εὐαγγελι-
σμόν τῆς Θεοτόκου, ἐκ τῶν λεπτογραφικῶν ἔργων τοῦ EMMANOYHΛ
TOY ZEAN ΦΟΡΝΑΡΙ, διατηρουμένη ἤδη, κατόπιν τῆς ἐπιμελείας
μου, εἰς ἀρίστην κατάστασιν.

7) Ἐτέρα τοῦ ἰδίου τεχνίτου εἰκὼν, σχεδὸν τῶν αὐτῶν διαστά-
σεων, παριστῶσα ἀρχαιοπρεπῆ ἄγγελον, τοῦ ὁποίου ἡ κίνησις, καίτοι
διακοσμητικοῦ χαρακτισμοῦ, περικλείει τὴν φυσικὴν ἀπόδοσιν τῆς
στάσεως, ἐνώπιον τοῦ μοναχοῦ γέροντος ὁσίου Ἀρχίππου, ὅστις
προσευχόμενος ἵσταται ἐν ἐκστάσει πρὸ τοῦ ἐμφανιζομένου Ἀγγέλου.

8) Εἰκὼν ἐπὶ σκληροτάτου ξύλου, διαστάσεων 130×70, παρι-
στῶσα ἐν τῷ μέσῳ τρίμορφον, γύρωθεν δὲ αὐτοῦ, ἐντὸς ἡμιγλύφων
χωρισμάτων, τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ, εἰς μικρογραφικὰς συνθετικὰς πα-
ραστάσεις. Ἡ εἰκὼν αὕτη, τελείως κατεστραμμένη, μετὰ τῆς δεούσης
προσοχῆς ἀπεκαλύφθη, διατηρουμένη σχετικῶς εἰς καλὴν κατάστασιν.

Ἡπίσης καὶ πλείσται ἄλλαι ἀξίας τέχνης εἰκόνες, καθαρισθεῖσαι,
περικοσμοῦσι τὸ Μουσεῖον τοῦτο, τοῦ ὁποίου οἱ τόσοι τεχνικοὶ θη-
σαυροὶ μᾶς παρουσιάζουσι καὶ διδάσκουσι τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεοελληνι-
κῆς ταύτης τέχνης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΠΕΛΕΚΑΣΗΣ

Ζωγράφος

Ἐπιμελητὴς Μουσείου Δ. Λοβέρδου

Ἀθῆναι 25)1)35

ΤΙΜΑΡΙΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

ΤΙΜΑΡΙΟΝ ΜΩΡΟΒΙΑΝΚΟΥ *

Ὁρκος Πίστεως

«Ἐγὼ κόμισ Ἀναστάσιος Φλαμπουριάης, ὡς πληρεξούσιος τῶν
εὐπειθῶν Δημητρίου, Νικολέττας καὶ Αἰκατερίνης ἀδελφῶν, τέκτων τοῦ
πτ. Ἀντ. Ραφτοπούλου καὶ τῆς πτ. Ρουμβίνης Κανάλ, ὁμοζύγων, ὁ-
κίζομαι καὶ βεβαιῶ ἐπὶ τοῦ Ἀγίου τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θὰ εἶναι
πάντοτε πιστοὶ εἰς τὴν Ὑ. Γαληνότητα καὶ τὸ Γαληνότατον Κράτος,
ὅτι οὐδέποτε διὰ συμβουλῆς ἢ ἔργου θὰ ἐνεργήσωσι κατὰ τῆς τιμῆς καὶ
ὑπάρξεως τῆς Ὑ. Γαληνότητος, μάλιστα δὲ ἀντιλαμβάνόμενοι τοιαύτην
ἐνέργειαν παρ' ἄλλων, θὰ φανερώσωσι τοῦτο ἀντιτασσόμενοι καὶ ἐμπο-
δίζοντες ἑλαις αὐτῶν ταῖς δυνάμεσιν, ὅτι θὰ διατηρήσωσι τὸ τε φέουδον
καὶ τὰ φεουδακικὰ δίκαια τῆς Ὑ. Γαληνότητος καὶ τοῦ Γαλην. Κρά-
τους, τηροῦντες αὐτὰ ἐντίμως καὶ ἐν καλῇ καταστάσει. Πρὸς ἀνάκτησιν
τῶν ἀπολεσθέντων θὰ παρέχωσι προσωπικῶς, διὰ συμβουλῆς καὶ τῆς πε-
ριουσίας των, πᾶσαν βοήθειαν, τοῦτ' αὐτὸ δὲ θὰ πράττωσι καὶ οἱ Διά-
δοχοι αὐτῶν, ἀποτίοντες ἰδίως τὸ χρέος τῆς Ὑπηκοῦτητος καὶ παρέχον-
τες ὅλας ἐκείνας τὰς ὑπηρεσίας, εἰς ἃς ὑποχρεοῦνται οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι,
συμφώνως πρὸς τοὺς Νόμους καὶ τὰ Διατάγματα τοῦ αὐτοῦ Γαλ. Κρά-
τους ἀπὸ 13 Δεκεμβρίου 1586 καὶ 29 Μαΐου 1587, ἐν περιπτώσει δὲ
κηρύξεως πολέμου, μὴ ἀναμένοντες πρόσκλησιν, προθύμως καὶ μὲ φλέ-
γουσαν ψυχὴν θὰ προσφέρωσι κατὰ τὴν δημοσίαν θέλησιν καὶ πρὸς ἐκ-
τέλεσιν τῶν εἰρημένων Νόμων τὴν ὀφειλομένην ὑπηρεσίαν καὶ τὸ σέβας
πρὸς τιμὴν καὶ ὑπαρξίν τῆς Ὑ. Γαληνότητος καὶ τοῦ Γαλην. Κράτους».

Διάταγμα

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΑΝΙΝ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΔΟΥΞ ΕΝΕΤΩΝ

Ἀπαξάπασι καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ Διοικηταῖς, Ἀξιωματικοῖς, Δι-
κασιαῖς, πᾶσιν ἡμετέροις Ὑπαλλήλοις καὶ τῷ Προβλεπτῇ Ζα-
κύνθου καὶ διαδόχοις δηλοῦμεν :

Λαβόντες οἱ ἐπὶ τῶν φεούδων ἡμετέροι Προβλεπταί, δυνάμει τῆς,
ἣν κέκτηνται παρὰ τῆς Ἡμετέρας Ἐξουσίας καὶ τῆς Γερουσίας, δικαιο-
δοσίας, τὴν ταπεινὴν καὶ σεβαστὴν αἴτησιν τῶν εὐπειθῶν Δημητρίου,
Νικολέττας καὶ Αἰκατερίνης ἀδελφῶν Ραφτοπούλου, τέκτων τοῦ πτ.
Ἀντωνίου καὶ τῆς πτ. Ρουμβίνης Κανάλ ὁμοζύγων, δι' ἧς ἐκθέτουσαν
ὅτι, λόγῳ τοῦ θανάτου τοῦ εὐπειθοῦς Νικολάου Κανάλ πτ. Ἀγγέλου—
Μαρία, περιβληθέντες παρὰ τοῦ Ἐκλαμπρ. τούτου Ἀρχείου, τῇ 6 Ἰου-

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεύχος 90—92.

νίου 1792, (τὸ Φέουδον), ἐξητήσαντο ἀπὸ κοινού μετὰ τῆς εἰρημένης Ρεγγίνης Κανάλ ἐκ μητρὸς θείας των, ἕκαστος διὰ τὰ σχετικά μερίδια τοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νήσῳ Ζακύνθῳ ἀρχαίου φεοῦδου Μοροβιάγκου, συνισταμένον εἰς τὴν εἰσπραξίν 60 βατσελίων σίτου, τὰ ὅποια κατεῖχεν ὁ προρρηθεὶς πιστὸς Νικόλαος Κανάλ, ἀδελφὸς καὶ θεῖος ἐν προκειμένῳ, καὶ τὰ ὅποια παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς προγόνους των, δι' ἀποφάσεως τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1677, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ αὐτοῦ φεοῦδου, ἐκτελεστικῆς μὲν Διαταγμάτων τῆς ἡμετέρας Γερουσίας, ἐπικυρωθείσης δὲ διὰ μεταγενεστέρως Ἀποφάσεως τῆς ἡμετέρας Ἐφορίας τῷ 1681, καὶ ὡς ἐν τῇ αὐτῇ Περιβολῇ, νῦν δὲ ἀποθανούσης τῆς ἄνω εἰρημένης πιστῆς Ρεγγίνης Κανάλ ἐκ μητρὸς θείας των καὶ ἐπὶ προσδοκία διαδοχῆς τοῦ εἰς ἐκείνην ἀνήκοντος μεριδίου τοῦ ρηθέντος φεοῦδου, παρουσιάζονται οἱ αὐτοὶ πιστοὶ ἰκέται Δημήτριος, Νικολέττα καὶ Αἰκατερίνη ἀδελφοὶ Ραφτοπούλου ἀνεψιοὶ τῆς ἐνώπιον τῆς Προϊσταμένης ἐξουσίας τῆς Γενικῆς ἡμῶν Διοικήσεως καὶ εὐπειθῶς ἰκετεύουσι τὴν ἐκ νέου Περιβολὴν τοῦ ρηθέντος φεουδαλικοῦ μεριδίου, συμφώνως πρὸς τὴν προηγουμένην τοιαύτην τοῦ 1792 καὶ τὰς προγενεστέρως, πρόθυμοι νὰ δώσωσι τὸν νεομισμένον ὄρκον πίστεως καὶ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀπάσας τὰς ὑποχρεώσεις τὰς προσιδιάζουσας εἰς τοὺς πιστοὺς Ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Κράτους καὶ ὡς ἐν τῇ ἀπὸ 10 Ἰουνίου τρέχ. ἰκετηρίῳ αὐτῶν, εἰς ἣν κτλ. Καὶ παρατηρήσαντες οἱ εἰρημένοι Προβλεπταὶ ἡμῶν πᾶν ὅ,τι ἐν προκειμένῳ προσήκει, ληφθεῖσιν προσέτι τῶν συνήθων καὶ καὶ δεουσῶν πληροφοριῶν παρὰ τε τοῦ ἡμετέρου δημοσίου Ἀρχείου καὶ παρὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Δεοῦτζη Βόλπη ἐπιθεωρητοῦ, ἐπιτετραμένον ἐπὶ τῶν φεουδαλικῶν διπλωμάτων καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπὶ τούτῳ παρουσιαζομένων ἐγγράφων, κρίνοντες δικαίαν καὶ λογικὴν τὴν ἄνω ρηθεῖσαν ἀναφορὰν μετὰ τοῦ περιεχομένου τῶν παρόντος καὶ παντὸς καλυτέρου τρόπου, περιεβάλλομεν ἐκ νέου τοὺς εἰρημένους εὐπειθεῖς Δημήτριον, Νικολέτταν καὶ Κατερίνην, τέκνα τοῦ πτ. Ἀντ. Ραφτοπούλου, καὶ τῆς πτ. Ρουμβίνης Κανάλ ὁμοζύγων, ἀποθανούσης τῆς ἐκ μητρὸς πιστῆς θείας των Ρεγγίνης Κανάλ ἄνευ διαδοχῆς, λόγῳ φεοῦδου, δι' αὐτοὺς καὶ διαδόχους αὐτῶν, διὰ τοῦ μεριδίου, ὅπερ εἰς τὴν αὐτὴν θανούσαν ἀνῆκε καὶ ἡδύνατο νὰ προσδοκᾶται, ζώσης ἢ θανούσης, τῶν 60 βατσελίων σίτου ἐτησίως, καταβαλλομένων αὐτοῖς καθ' ὃν τρόπον καὶ τύπον καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν κατεβάλλοντο εἰς τοὺς προγόνους αὐτῶν, ὡς κατόχους τῆς ρηθείσης εἰσπραξέως καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ φεοῦδου Μοροβιάγκου, εἰς τὴν θέσιν τῶν ὁποίων παρεχωρήθη ἡ εἰρημένη εἰσπραξίς τῶν 60 βατσελίων σίτου ἐτησίως παρὰ τοῦ ποτὲ Εὐγ. καὶ Προσφίλους ἡμῖν π. Ἀνδρέου Κορνέρ, Γεν. Προβλεπτοῦ θαλάσσης, δι' ἀποφάσεώς του ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1677, ἐκτελεστικῆς προηγουμένων Διαταγμάτων τῆς ἡμετέρας Γερουσίας καὶ ἐπικυρωθείσης διὰ διαταγῆς τῆς ἡμετέρας Ἐφορίας, τὸ 1681, εἰς ἣν ἀπόφασιν καὶ διαταγὴν ὑπάρ-

χει πλήρης σχέσις καὶ ὡς ἐν ταῖς Περιβολαῖς ἀπὸ 17 Μαρτίου 1779, 23 Δεκεμβρίου 1771 καὶ προγενεστέρως, πρὸς δὲ τῇ τελευταίᾳ ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1792, εἰς ἃς κτλ.

Καὶ ἐπειρῇ ὁ πιστὸς κόμης Ἀναστ. Φλαμπουριάδης, ὡς πληρεξούσιος τῶν ἄνω εἰρημένων εὐπειθῶν Δημητρίου, Νικολέττας καὶ Αἰκατερίνης ἀδελφῶν Ραφτοπούλου πτ. Ἀντωνίου, κατὰ τὴν δημοσίαν διαταγὴν, ἔδωκε γονυκλινῆς ἐνώπιον τῶν εἰρημένων ἡμετέρων προβλεπτῶν τὸν νεομισμένον ὄρκον πίστεως, καθ' ὃν τρόπον κατωτέρω ἐκτίθεται, ὑποβαλλόμενοι καὶ μένοντες οὕτω ὑπόχρεοι εἰς ὅλας ἐκείνας τὰς ὑπηρεσίας καὶ ὑποχρεώσεις, εἰς ἃς ὑπόκεινται οἱ καλοὶ καὶ πιστοὶ Ἕπὶ τῆς ἡμετέρας Ἐξουσίας, διὰ τοῦτο διετάξαμεν ὅπως συνταχθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ παρὸν Δημόσιον Ἐγγραφον ἀνανεωτικῆς Περιβολῆς, τὸ ὅποιον θέλομεν νὰ εἶναι καὶ νὰ νοῆται πάντοτε ἀπληλαγμένον οἰοῦν ποτε, ἔστω καὶ τοῦ ἐλαχίστου, βάρους τῶν δημοσίων Ἐσόδων καὶ παντὸς ἄλλου προσώπου, διατάσσοντες νὰ συνταχθῇ, ὡς συνήθως, τὸ παρὸν Δημόσιον Ἐγγραφον καὶ νὰ τεθῇ ἢ ἡμετέρα μολυβδίνη Σφραγίς. Ὅθεν διατάσσομεν ὑμῖν, ἵνα πάντα τ' ἀνωτέρω εἰς αὐτὸ περιεχόμενα τηρήσητε καὶ παρ' ὅλων ἀπαραβάτως τηρῶνται, καταχωρισθῶσι δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν Γραμματεῖαν ἐπιστρέφοντες τοῦτο εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ παρόντος.

Ἐδόθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ Δουκικῷ Παλατίῳ, τῇ 11 μηνὸς Ἰουνίου τοῦ 1795 ἔτους.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΟΡΝΕΡ Προβλεπτῆς

ΓΑΣΠΑΡΟΣ ΔΟΛΦΙΝ Προβλεπτῆς».

Ἡ Νικολέτα Ραφτοπούλου, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 6143 τῆς 23 Μαρτ./4 Ἀπριλίου 1842 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Ἰωάν. Λισγαρά, τὸ ἀνήκον αὐτῇ ἡμισυ τοῦ τιμαρίου, ἦτοι τὰ 36 κιλὰ σίτου, ἐπώλησε πρὸς τὸν ἑβραῖον Σαμπαθάην Λέβην, διὰ δὲ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 25152 τῆς 20)2)1891 ἑτέρου συμβολαίου τοῦ συμβ/γράφου Ζακύνθου Α. Στρούζα, ὁ Ἡλίας Λέβης, ὡς πληρεξούσιος τῶν Μάρκου καὶ Σαμουήλ Λέβη καὶ τῆς Ρεγγίνης, χήρας Μάρκου Λέβη, κληρονόμων τοῦ ἄνω Σαμπαθάη Λέβη, ἐπώλησεν αὐτὸ πρὸς τὸν Γ. Κοντονῆν, ἥδη κατεχόμενον ὑπὸ τῆς Λάουρας Καρούσου, κληρονόμου τῆς συζύγου Γ. Κοντονῆ, τὸ γένος Καρούσου. Τὸ ἕτερον ἡμισυ τοῦ τιμαρίου, ἦτοι τὰ λοιπὰ 36 κιλὰ σίτου, κατέχουσιν οἱ Θαλῆς, Περίανδρος Σόλων, Κλεόβουλος καὶ Οὐρανία, τέκνα τοῦ Γεωργίου Παπαγεωργίου. Τὸ πληρωτέον ποσὸν ἐκάστου τῶν δύο μεριδίων ἀνέρχεται εἰς 5940 δραχμάς.

ΤΙΜΑΡΙΟΝ ΠΕΛΕΓΑΝΟΥ

Ἐκ τῶν ἀρχαιότερων καὶ σπουδαιότερων τιμαρίων Ζακύνθου ἦτο καὶ τὸ τοῦ ἐκ Τράνης τιμαριώτου Νικολάου Πελεγάνου παραχω-

ρηθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Λεονάρδου Α' Τόκκου, δεσπότης Ζακύνθου
Τὸ τιμάριον τοῦτο συνίστατο ἐκ τῶν ἑξῆς κτημάτων :

Τεμάχια σταφίδος, ἀμπέλου, ἀγροῦ καὶ περιβολίου εἰς θέσιν Ἀ-
γίος Στέφανος εἰς Κυδῶνι, συνορευόμενα ἔνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ μεγαλο-
πρεποῦς Κωνσταντίνου Σιγούρου, ἔνθεν δὲ παρὰ τοῦ Βιάγκου, ἐκεῖ-
θεν δὲ ὑπὸ δημοσίας ὁδοῦ καὶ ἄλλων κτημάτων.

Ἔτερον τεμάχιον ἀμπέλου ρομπόλας κάτω τοῦ χωρίου Γαλάρου,
πλησίον τοῦ Ἀγίου Νικολάου, συνορευομένης ἔνθεν μὲν ὑπὸ δημο-
σίας ὁδοῦ, ἐκεῖθεν δὲ ὑπὸ ἄλλων κτημάτων.

Ἔτερον τεμάχιον ἀμπέλου ρομπόλας καὶ ραζακιᾶς μετὰ τεμαχίου
ἀγροῦ, ἡνωμένα εἰς θέσιν Καβούρου κάτω τοῦ χωρίου Γαλάρου καὶ
συνορευόμενα ἔνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Μονδίνου, ἔνθεν δὲ ὑπὸ
δημοσίας ὁδοῦ καὶ ἄλλων ἐκεῖ κτημάτων.

Ἔτερον τεμάχιον ἀγροῦ εἰς Πλᾶνον, συνορευόμενον μετὰ τῆς
κληρονομίας τοῦ ἱεροῦ Γεωργίου Καλοφώνου, μετὰ δημοσίας ὁδοῦ καὶ
ἄλλων ἐκεῖ κτημάτων.

Ἔτερον τεμάχιον ἀμπέλου ρομπόλας, ὡς εὐρίσκεται συνορευόμε-
νον μετὰ τῆς κληρονομίας τοῦ πρωτοπαπᾶ Γλαρεντζιάνου, μετὰ δη-
μοσίας ὁδοῦ καὶ ἄλλων ἐκεῖ κτημάτων, καὶ

Ἔτερον τεμάχιον ἀγροῦ κάτω τοῦ χωρίου Τραγάκι, κατάφυτον
ἐξ ἐλαιῶν καὶ συνορευόμενον μετὰ τῶν κτημάτων τοῦ Προφήτου Ἡ-
λίας, ἐπιφυλασσομένων τῶν βεβαιωτέρων ὁρίων καὶ παντὸς αὐτῶν δι-
καιώματος.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1403 διατάγματος, ἐκδοθέντος ἐν
τῷ φρουρίῳ Ζακύνθου, τὸ ἀνωτέρω τιμάριον κατεκυρώθη ὑπὸ τοῦ
Καρόλου Α' τοῦ Τόκκου, πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνωτέρω Νικολάου Πελε-
γάνου, τὸν εὐγενῆ Φραγκίσκον Πελεγᾶνον, αὐλικὸν τοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος
Καρόλου καὶ καστελάνου τοῦ φρουρίου Ἀγίου Στεφάνου. Νεώτερον
δὲ διάταγμα ἀπὸ 11 Μαΐου 1459 τοῦ Λεονάρδου Β' Τόκκου, ἐν Ἀ-
γία Μαύρᾳ (Λευκάδι) ἐκδοθέντος, ἐπεκύρου τὸ αὐτὸ τιμάριον πρὸς
τὸν Ἰωάννην Πελεγᾶνον ἐκ Τράνης καὶ τοὺς ἄρρενας κληρονομοδια-
δόχους του, διὰ τὰς πιστὰς τούτου πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐκείνον ὑπηρε-
σίας, ἀνανεωθείσης τῆς ἐπικυρώσεως εἰς τὸν ἴδιον Ἰωάννην καὶ παρὰ
τοῦ Λεονάρδου Γ' τοῦ Τόκκου, διὰ τοῦ ἀπὸ 25 Μαρτίου 1479 δια-
τάγματος, ἐν Ἀγία Μαύρᾳ ἐκδοθέντος.

Κατόπιν περιπετειῶν, ἀπαιτούντων τὸ τιμάριον τοῦτο τῶν Ἀν-
τωνίου, Γεωργίου, Ἐλένης, Μαριέττας καὶ Αἰμιλίας, ἀδελφῶν καὶ
θυγατέρων ἐκ διαδοχῆς τῆς Σμεράλλδας, θυγατρὸς τοῦ Φιορέντσου ἐκ
Τράνης καὶ συζύγου τοῦ Ι. Γαβριηλοπούλου ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἐτέρου
τῶν Νικολάου, Γεωργίου καὶ Παντασιλείου, ἀδελφῶν καὶ τέκνων ἐκ
διαδοχῆς τῆς Μαρίνης, ἐτέρας θυγατρὸς τοῦ αὐτοῦ Φιορέντσου ἐκ
Τράνης, τὸ τιμάριον Πελεγᾶνου περιήλθεν εἰς τὴν εὐγενῆ οἰκογένειαν
Μανδρικάρδη.

(Ἔχει συνέχεια)

Λ. Χ. ΖΩΗΣ

Η ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΒΕΝΕΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΗΤΑΣ

Α'

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΝΟΗΤΟΥ Φ. ΒΑΔΟΕΡ

Εἰς τὸ ἀρχαιοφυλακεῖον Βενετίας ὑπάρχουν πλείους ἐκθέσεις Βενετῶν
Προβλεπτῶν, ὅπως πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ κ. Σ. Θεοτόκη «Εἰσα-
γωγή εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μνημείων τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνισμοῦ». Ἐκ τούτων
ἐδημοσίευσεν τρεῖς ὁ κ. Κ. Σάθας εἰς τὸν βοντόμον τῶν «Μνημείων ἑλληνι-
κῆς ἱστορίας».

Πρώτη εἶνε ἡ ἐκθεσις τοῦ Βενετοῦ Προνοητοῦ Ἰωάννου Φραγκίσκου
Βαδοέρ. Ὁ Σάθας σημειώνει ἐποχὴν ἐπιδόσεως τὴν 30 Δεκεμβρίου 1528, ἀλλ'
ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ σφάλματος, διότι ὁ Βαδοέρ διετέλεσε Προνοητὴς Ζα-
κύνθου κατὰ τὸ ἔτος 1525, κατὰ δὲ τὸ 1528 ἦτο ὁ Trojano Bono.

Ἐν ἀρχῇ δηλώνει ὅτι ἡ τοποθεσία εἶνε πολεμικῶς ἰσχυρὰ καὶ ὅτι ἐὰν ἡ
ὀχύρωσις ἐτελειοποιεῖτο θὰ ἦτο ἀσφαλὴς ἡ διατήρησις τῆς ἐκ μέρους τῆς Βε-
νετίας, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχε καταλάβῃ τὴν νῆσον. Μό-
νον τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ φρουρίου παρουσίαζεν ἀδυναμίαν τινα σχετικὴν, καὶ
διὰ τοῦτο συνιστᾷ τὴν τελειοποίησιν τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων πρὸς τὸ μέρος
τοῦτο.

Ὑπολογίζει ὅτι, μαζὺ μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Μποχάλεως καὶ τῆς παρα-
λίας, εἰς τὸ φρούριον, ἐν καιρῷ ἀνάγκης, θὰ ἠδύνατο νὰ συγκεντρωθοῦν περὶ
τοὺς 1700 ἄνδρες δυνάμενοι νὰ φέρουν ὅπλα, ἐπίσης δὲ ἀπὸ τὰ χωρία θὰ
προσῆρχοντο ὡς ἐθελονταὶ 1500—2000 ἄνδρες ἐμπειροπόλεμοι. τῶν ὁποίων ἡ
γενναιότης εἶχε δειχθῇ καὶ προηγουμένως. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες αὗτοί δὲν εἶνε γυ-
μνασμένοι οὔτε πειθαρχημένοι, διὰ τοῦτο ἦτο ἀνάγκη ὅπως ὀργανωθοῦν ὑπὸ
τὴν διοίκησιν ἀξιωματικοῦ ἐπιδεξίου καὶ νὰ ἀναμειχθοῦν μετ' ἄλλους διακοσίους
στρατιώτας, διὰ νὰ μάθουν τὴν ὑπηρεσίαν των.

Ὁ Προνοητὴς κατόπιν συνιστᾷ εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ σταματήσῃ τὸ κα-
κὸν τὸ ὁποῖον ἀπὸ τινος εἶχεν ἀρχίσῃ, δηλαδή οἱ κάτοικοι τοῦ φρουρίου νὰ
κατέρχονται εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐγκαθίστανται ἐκεῖ μονίμως.

Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους κατέρχοντο οἱ κάτοικοι τοῦ φρουρίου εἰς τὴν
παραλίαν ἦσαν, κατὰ τὸν Προνοητὴν, δύο : πρῶτον διότι οἱ κατοικοῦντες εἰς
τὸ φρούριον ἐδυσκολεύοντο νὰ προμηθευθοῦν ἐκεῖ τὰ χρεώδη, ἦσαν ἐπομε-
νως ἡναγκασμένοι νὰ κατέρχονται εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἦσαν αἱ ἀποθή-
και καὶ τὰ καταστήματα, διὰ νὰ ἀγοράσουν. Ἡ ἀπόστασις ἦτο ἀρκετὴ καὶ
ἀνηφορικὸς ὁ δρόμος, τοῦτο δὲ παρεῖχε κόπον εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ φρου-
ρίου. Δεύτερος λόγος ἦτο ὅτι ἕκαστος κάτοικος τοῦ φρουρίου ὑποχρεοῦτο νὰ
διατηρῇ ἓνα ἵππον καὶ ἓνα θηρῆν διὰ νὰ μεταφέρῃ ξύλα καὶ ὕδωρ, τοῦτο
δὲ ἀπῆτει ἀρκετὴν δαπάνην καὶ ἐνόησαν. Ἀλλ' ἐὰν ἐξακολουθήσῃ ἡ μετανά-
στευσις αὕτη, ὁ Προνοητὴς προέβλεπεν ὅτι ταχέως θὰ ἐρημιεῖτο τὸ φρούριον
καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Προνοητὴς θὰ ἠναγκάζετο νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παραλίαν. Αὐτὸ
δὲ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ, κατὰ τὴν γνώμην του, διότι
τὸ φρούριον θὰ ἐρημιεῖτο, οἱ κάτοικοί του θὰ κρημνίσουν τὰς οἰκίας των καὶ
θὰ μεταφέρουν τὸ ὑλικὸν των διὰ νὰ κτίσουν νέας οἰκίας εἰς τὴν παραλίαν.

ὅταν δὲ συμβῇ νὰ ἐπέλθουν ζουρσάροι, τότε ἡ παραλία θὰ καταστραφῇ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς θὰ ἀναγκασθῶν νὰ καταφύγουν εἰς τὰ βουνά.

Ὁ Προνοητής, διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἐπιβλαβὴ αὐτὴν κάθοδον εἰς τὴν παραλίαν, συνιστᾷ νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὸ φρουρίον τοῦ ἐτησίου φόρου οἰκοδομῶν 4 ἄσπρων. Τὸ εἰσόδημα δὲν ἦτο μέγα διὰ τὴν Κυβέρνησιν, διότι, κατὰ τὸν Προνοητὴν, αἱ οἰκίαι τοῦ φρουρίου ἀνήρχοντο εἰς 245. Κατόπιν ἔπρεπε νὰ μετέχουν τοῦ Συμβουλίου μόνον οἱ κατοικοῦντες μονίμως ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ ὄχι ἄλλοι, ὅπως εἶχεν ἄλλοτε γίνεαι ἐπὶ τινὰ χρόνον, κατόπιν ὅμως, τῇ ἐπεμβάσει διαφόρων, κατηργήθη. Προσέτι ἐπρότεινε νὰ διαταχθῇ ὅπως ὅλα τὰ ἀξιώματα δίδονται εἰς τοὺς κατοικοῦντας ἐντὸς τοῦ φρουρίου.

* *

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς διοικήσεώς του ἡ Κυβέρνησις ἔστειλε μίαν παλαιάν γαλέραν, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς, ἐβυθίσθη πρὸ τοῦ λιμένος, διὰ τὰ σχηματισθῇ εἶδος μώλου, προστατευτικοῦ τῶν πλοίων. Ὁ Προνοητής ἐπιμένει εἰς τὴν μεγάλην χρησιμότητα τῆς κατασκευῆς λιμενοβραχίονος, δυναμένου νὰ προστατεύσῃ τὰ πλοῖα ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν, ἡ ὁποία προσβάλλει τὸν λιμένα. Διότι τότε θὰ κατορθοῦτο νὰ παραμείνουν ἐκεῖ 8—10 γαλέραι, ἐνῶ τώρα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραμείνουν οὔτε τρεῖς. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ λιμενοβραχίονος δὲν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ παλαιὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ κυβέρνησις ἔστελλεν. Ὁ Προνοητής, λοιπόν, ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην ὅπως ριφθοῦν ὀγκόλιθοι, τοὺς ὁποίους νὰ μὴ δύναται νὰ παρασύρῃ ἡ θάλασσα. Διότι ἕως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐτοποθέτουν ἐντὸς τῶν καταβυθιζομένων γαλερῶν μικρὰς πέτρας, αἱ ὁποῖαι ὅμως, μετὰ τὴν τρικυμίαν, ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ πλοῖον καὶ ἐρρίπτοντο εἰς τὸν λιμένα, κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἐγίνοντο δύο κακά, δηλαδὴ ἐχάνοντο ἀδίκως τὰ ἔξοδα καὶ ἀφ' ἑτέρου προσεχόμετο ὁ λιμὴν. Ἐλπίζει οὖν ὁ διάδοχός του θὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἤρχισεν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ, διότι παρουσιάσθησαν ποικίλαι σημαντικαὶ δυσκολίαι, τὰς ὁποίας ὁ Προνοητής διὰ μακρῶν ἐκθέτει.

Κατόπιν ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν περὶ τῶν ἀλυκῶν, αἱ ὁποῖαι ἔδιδον κατ' ἔτος ποσὸν 18—20 χιλιάδων στάρων. Ἡ τιμὴ ἐκάστου μέτρου κυμαίνεται ἀπὸ 7 μέχρι 20 ἄσπρα, δηλαδὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους πωλεῖται 7—10 καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν πωλεῖται τὸ ἥμισυ ἄλλας. Ἀργότερα αἱ τιμαὶ ὑψοῦνται ἀπὸ 12 ἕως 13 ἄσπρα, τέλος δὲ τὸν Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον, ὅτε εἰς τὴν ἀπέναντι Πελοπόννησον ἀλατίζουν τὰ τυριά, ἡ τιμὴ τοῦ ἄλατος φθάνει συχνὰ τὰ 20 ἄσπρα. Διὰ πλείστους λόγους (τοὺς ὁποίους ἐν ἐκτάσει ἐκθέτει ὁ Προνοητής) αἱ ἀλυκαὶ Πελοποννήσου δὲν παρῆχον τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν διὰ τὴν χρῆσιν τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι ἠναγκάζοντο νὰ ἀγοράζουσιν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ὅτε πλέον αἱ τιμαὶ ὑψοῦντο.

Διὰ τοῦτο ὁ Προνοητής συνέστησεν εἰς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς ὅπως ἐπεκτείνων τὰς ἀλυκάς τῆς Ζακύνθου, κατασκευάζοντες 2—3 ἀκόμη νέας, δὲν θὰ ἐκόστιζε δὲ ἡ ἐργασία αὕτη πλέον τῶν ἐκατὸν δουκάτων, διότι δὲν ἐχρειάζετο παρὰ νὰ ἀνοιχθοῦν αὐλακες πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕδατος. Ὁ Προνοητής δὲν διστάζει νὰ καταγγείλῃ τοὺς ἐνοικιαστὰς τοῦ φόρου τοῦ ἄλατος ὡς ἀληθεῖς ἐκβιαστές, καταδυναστεύοντας τοὺς ἀτυχεῖς παραγωγούς καθὼς καὶ τοὺς ἀγοραστὰς, τοὺς ὁποίους ἐκλεπτον κυρίως εἰς τὰ μέτρα. Μία ἀπὸ τὰς ἀτιμίας τῶν πωλητῶν ἦτο ὅτι εἰς τὸ βάθος τοῦ μέτρου ἄφηναν ἐπικολημένον ἓν στρῶ-

μα ἄλατος τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὰ 15 ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου. Ὁ Προνοητής τότε, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν κατάχρησιν, διέταξε καὶ κατεσκευάσθη ὁ πυθμὴν τοῦ μέτρου ἀπὸ λευκοσίδηρον, ὥστε νὰ μὴ ἐπικολλάται τὸ ἄλας. Συνιστᾷ δὲ ὅπως καὶ ὁ διάδοχός του ἐξακολουθήσῃ τὸ σύστημα τῆς σφραγίσεως τῶν μέτρων διὰ νὰ μὴ μεταχειρίζονται οἱ πωληταὶ ἄλλα μέτρα μικροτέρας χωρητικότητος.

Ἐν ἄλλο κακὸν ἦτο ὅτι ὁ ἐνοικιαστὴς τῶν ἀλυκῶν, ἐπειδὴ εὗρισκε μεγαλειτέρας τιμὰς εἰς τὴν Πελοπόννησον, προσεπάθει νὰ ἐξαγάγῃ ἐκεῖ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλειτέραν ποσότητα. Διὰ τοῦτο δὲν μετέφερε ὅλον τὸ ποσὸν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπως ἦτο ὑποχρεωμένος, ἀλλὰ τὸ ἐπιβίβαζε πλοιαρίων ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰς ἀλυκάς διὰ τὴν Πελοπόννησον. Τοῦτο δὲ ἀπέβαινε ἐπὶ ζημίᾳ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, οἱ ὅποιοι δὲν ἠδύναντο νὰ προμηθευθοῦν τὸ ἀναγκαῖον εἰς αὐτοὺς ἄλας. Διὰ τοῦτο, συνιστᾷ, ὅπως ἡ κυβέρνησις διατάξῃ τὸν διάδοχόν του νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐνοικιαστὰς τῶν ἀλυκῶν νὰ διατηροῦν εἰς τὴν παραλίαν τῆς πόλεως ποσὸν τοῦλάχιστον διακοσίων μοδίων ἄλατος. Ἄν παρῆβαινε δὲ ὁ ἐνοικιαστὴς τὴν ὑποχρεώσιν του αὐτὴν νὰ τοῦ ἐπιβάλ-λεται πρόστιμον πεντήκοντα δουκάτων.

Κατόπιν ἔρχεται εἰς ἓν ἄλλο ζήτημα, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε μεγάλην σημασίαν, περὶ τῆς ἀποθηκεύσεως γαλέτας εἰς τὰς ἀποθήκας διὰ τὸν στρατὸν καὶ στόλον. Ἡ Ζάκυνθος ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σπουδαῖος σταθμὸς διαμετακομίσεως πολεμικῶν δυνάμεων, ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀρκετὴ πυρακαταθήκη ἄρτου διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ ναύτας τοῦ στόλου. Ἡ Βενετικὴ λοιπὸν κυβέρνησις εὗρε θαυμάσιον μέσον νὰ ἐξοικονομῇ τὸ ποσὸν αὐτό.

Ὡς γνωστὸν, ἡ Ζάκυνθος παρεχωρήθη ἀπὸ τὴν Τουρκίαν εἰς τὴν Βενετίαν, ὑπὸ τὸν ὅρον πληρωμῆς ἐτησίου φόρου ὑποτελείας ἐκ πεντακοσίων δουκάτων. Ἡ Βενετικὴ λοιπὸν κυβέρνησις, ἡ ὁποία κατέβαλεν ἐξ ἰδίων τὸ ποσόν, ὑπεχρέωσε τοὺς Ζακυνθίους ὅπως τῆς δίδουν ἐτησίως τόσον ποσὸν γαλέτας, ὅσον ἤρκει νὰ καλυφθῇ τὸ ποσὸν τῶν πεντακοσίων δουκάτων. Ὁ Προνοητής λοιπὸν, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο, συμβουλεύει τὴν κυβέρνησιν νὰ αὐξήσῃ τὴν φορολογίαν, ὥστε νὰ δύναται νὰ παραχωρήται ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον διπλάσιον περίπου ποσὸν γαλέτας διὰ πολεμικὰς ἀνάγκας. Ἄν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου δὲν εἶχον νὰ φάγουν ἦτο ἀδιάφορον εἰς τὸν εὐσυνείδητον Προνοητὴν!

* *

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς νήσου, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἦτο 17.555. Ἐκ τούτων, 4486 εἶνε οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὅπλα καὶ ὑπερασπίσουν τὴν νήσον ἀπὸ ἐχθρικής ἐπιδρομῆς.

Ἐπακολουθεῖ ἡ ἀπογραφή τῆς νήσου, ἡ γενομένη τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1527 κατὰ διαταγὴν τοῦ Προνοητοῦ Βαδοῦ, ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διορισθέντων Γεράρδου Παραγάνου, Τζώρτζη Μινώτου, Καβαλαρότων καὶ Τζώρτζη Τρουμπέτα καὶ Ἀντωνίου Παγουδῆ.

Μερικὰ ἐκ τῶν κατωτέρω ὀνομάτων χωρίων ἔχουν παραμορφωθῇ εἰς τὸ ἰταλικὸν κείμενον ἀπὸ τὸν Σάθαν πιθανότατα κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ καταντῶσιν ἀκατανόητα.

	Οἰκίαι	ψυχαι	μάχιμοι ἄνδρες	σίτος μόδια	κριθὴ μόδια
Πόλις	245	1216	327	1111	29
Μποχάλι	100	440	123	285	10
Προάστειον παραλίας	1051	4620	1232	160	—
Ξεροκάστελλο	40	235	62	478	50
Λαμπέτι	100	479	152	590	50
Para Adea (Ὑπαπαντή)	23	123	38	126	1
Γαϊτάνι	143	808	270	2100	46
Caluria (:)	17	92	21	88	—
Μπανάτο	42	266	68	228	4
Σαρακινάδο	24	94	42	127	7
Καλλιπάδο	58	320	80	356	37
Ἀγ. Κήρυκος	27	170	42	230	12
Καλέντζι	33	166	44	300	70
Τραγάκι	36	200	63	242	20
Reisi	62	344	75	300	114
Γερακαρίο	165	856	200	770	237
Γέρμπεσι	28	143	45	180	28
Λαγοπόδο	41	215	55	127	58
Ρωμύρι	40	215	53	232	41
Apixachii	70	367	70	513	113
Πεισινῶντα	58	237	88	587	145
Καταστάρι	117	723	174	688	150
Πηγαδάκια	94	315	123	560	75
Σκουλικάδο	50	275	68	259	73
Δράκα	55	316	70	283	154
Ἀη Δημήτρης	38	156	44	162	36
Γαλάρο	49	254	71	331	17
Φιολίτι	51	300	79	300	58
Μπουγιάτο (Beato)	37	208	48	216	40
Μελινάδο	11	80	17	102	10
Μαχαιράδο	32	233	50	173	24
Λιθακιά	136	762	206	975	201
Κερί	70	382	88	166	10
Ἀμπελο	22	144	26	86	12
Ἀγαλά	11	73	17	48	8
Κυλιομένο	17	128	23	100	5
Λοῦχα	14	86	16	19	7
Ἅγιος Λέων	7	53	9	48	3
Καμπι	11	63	12	26	2
Ἐξωχώρα	18	97	23	93	—
Μαριές	24	139	26	58	—
Βολίμες	52	319	84	200	2
Ὁρθωνιές	8	45	12	20	—
Ἰουδαῖοι	47	204	50	50	—
Ἐν ὅλῳ	3374	17255	4486	14493	1945

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δημητριακῶν χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν καλλιέργειαν καθ' ὅλην τὴν νῆσον 4493 μόδια σίτου καὶ 945 κριθῆς· ἐπομένως μένουν πρὸς διατροφὴν 10.000 σίτου καὶ 1000 κριθῆς.

B'

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΝΟΗΤΟΥ ΒΑΡΒΑΡΙΓΟΥ

Ἐξακολουθοῦμεν τὴν ἀνάλυσιν τῶν Ἐκθέσεων, τὰς ὁποίας δημοσιεύει ὁ Κ. Σάθας, ἐξετάζοντες τὴν ἔκθεσιν τοῦ Προνοητοῦ Ἰωάννου Βαρβαρίγου. Ὁ Σάθας σημειώνει ὡς ἔτος ἐπιδόσεως τῆς Ἐκθέσεως ταύτης τὸ 1543. Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη, διότι ὁ Βαρβαρίγος διετέλεσε Προνοητὴς τῆς Ζακύνθου ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου 1539 μέχρι Αὐγούστου 1541, ὅτε τὸν διεδέχθη ὁ Μαλιπιέρο. Πιθανώτατα, λοιπόν, ἡ Ἐκθεσις ὑπεβλήθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1541, ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς Βενετίαν, διὰ νὰ λογοδοτήσῃ. Ἡ Ἐκθεσις τοῦ εἶνε σύντομος, διότι ἐπεφυλάχθη, ὅπως γράφει, νὰ ἐκθέσῃ διὰ ζώσης τὸ ὅλον ζήτημα ἐνώπιον τῆς Γερουσίας.

Ἀρχεται μὲ τὴν ἑλλειψιν ξυλείας, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὴν Ζάκυνθον, λόγῳ ἑλλείψεως δασωδῶν ἐκτάσεων. Συνιστᾷ λοιπὸν ὅπως στέλλωνται γαλέραι εἰς τὴν Κεφαλληνίαν νὰ κόπτουν ξύλα καὶ φέρουν εἰς Ζάκυνθον, τὰ ὁποῖα νὰ δίδωνται εἰς τοὺς ἀρτοποιοὺς εἰς τὴν τιμὴν τοῦ κότους, διὰ νὰ τὰ καίουν εἰς τοὺς κλιβάνους πρὸς κατασκευὴν γαλέτας διὰ τὸν στρατὸν καὶ στόλον. Ἐπίσης νὰ κομίζεται σίτος ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Ναυπάκτου (Κορινθιακόν), διοριζομένου ἑνὸς ἐπόπτου διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν γαλετῶν καὶ τὴν ἐναποθήκευσιν τῶν, διότι τῶρα αἱ γαλέται παρέμενον εἰς τοὺς ἀρτοποιούς, οἱ ὁποῖοι τὰς παρέδιδον ὡς ἀκίως παρουσιάζετο χρεῖα, πρὸς ζημίαν τῆς κυβερνήσεως.

Ἀπὸ τὰς τέσσαρας χιλιάδας ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, οἱ τετρακόσιοι δύνανται νὰ φέρουν πυροβόλα (archibusi) καὶ νὰ πειθαρχήσουν ὡς τακτικοὶ στρατιῶται. Πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν μηχανικὸν Zuane Zocholer (ὁ ὁποῖος μετῆλθε πάντοτε τὴν τέχνην τοῦ βομβαρδιέρου), μένοντα μονίμως εἰς Κεφαλληνίαν, νὰ μεταβαίνειν ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς Ζάκυνθον, διὰ νὰ τοὺς γυμνάζῃ.

Διὰ τὴν ὀχύρωσιν τῆς πόλεως, ἐὰν θεωρῇται ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ ὀχυρωθῇ διαφορετικὰ, τουλάχιστον πρέπει νὰ διορθωθοῦν τὰ πλευρὰ καὶ νὰ τεθῇ εἰς κατὰστασιν ἀμύνης, διότι τὸ μέρος ἐκεῖνόν εἶναι λίαν σημαντικόν διὰ τὴν Βενετίαν, ὅπως εἶναι γνωστὸν καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀμυνθῇ. Θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐπισκευὴ αὕτη εἰς τὸν ἴδιον μηχανικόν.

Κατόπιν παρατηρεῖ ὅτι ἐνῷ τὰ ἄλλα προϊόντα τῆς νήσου πληρῶνουν τὴν δεκάτην εἰς τὸ δημόσιον, ἡ σταφίς, ἡ ὁποία ἀπὸ ὀλίγου μόνον χρόνου ἤρχισε καλλιεργούμενη ἐνταῦθα εἰς σημαντικὸν βαθμόν, δὲν πληρῶνει κανένα φόρον καὶ συνιστᾷ ὅπως ἐπιβληθῇ φόρος καὶ εἰς αὐτήν, διότι τότε τὸ δημόσιον θὰ εἰσέπραττε πλέον τῶν πεντακοσίων δουκάτων ἐκ τῆς δεκάτης ταύτης.

Ὡστε, ὅπως βλέπομεν, ὁ Προνοητὴς οὗτος δὲν ἐπρονόησε διὰ τίποτε τὸ ἐπωφελὲς διὰ τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ μόνον πῶς ἡ Βενετία θὰ εἶχεν ὠφελήματα περισσότερα ἀπὸ τὴν νῆσον. Εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐκθέσεώς του ὑπάρχει ἡ χρονολογία 9 Ἰανουαρίου 1541. Ὁ Σάθας φαίνεται θεωρῶν αὐτὴν ἐσφαλμένην. Ἡμεῖς τονίζομεν, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ὀρθὴ χρονολογία τῆς ἐπιδόσεως τῆς Ἐκθέσεως, διότι, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι χρονολογούμενη τὸ ἔτος 1543, ἥτοι δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Προνοητοῦ Ζακύνθου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΣΠ. Ν. ΑΡΔΑΒΑΝΗ-ΛΥΜΠΕΡΑΤΟΥ

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟΝ ΕΠΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ὁ μελετῶν τὴν ἐν γένει νομοθεσίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐκυβερνήθησαν αἱ Ἰόνιοι νῆσοι κατὰ τὸν ἥμισυν καὶ πλέον αἰῶνα κατὰ τὸν ὁποῖον ἦσαν ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, θὰ μείνῃ ἀληθῶς κατάπληκτος διὰ τὴν τελειότητα τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία εἶχε μεταβάλῃ εἰς τελείως ὁργανωμένην ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ εἶχεν ἐξευρωπαϊσθῇ τὴν Ἑπτανήσον. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔζων ἀκόμη εἰς τὴν Ἑπτανήσον ἄνθρωποι γνωρίζαντες καὶ ἀπολαύσαντες τὸν πολιτισμὸν ἐκεῖνον καὶ διηγούνταν πράγματα, τὰ ὁποία εἰς τοὺς νεωτέρους ἐφαίνοντο ἀπίστευτα. Καὶ ὅμως ὁ μελετῶν τὴν ἐν γένει ὁργάνωσιν τοῦ Ἰονίου κράτους, ὁ ἐρευνῶν τὰ πρακτικὰ τῆς Γερουσίας, ὅπου θαυμάζει τις τὴν σοβαρότητα τῶν συζητήσεων καὶ ἀριότητα τῆς ἐξουχίσεως τῶν διαφόρων ὑπὸ ψήφισιν θεμάτων, ὁ ἐμβαθύνων εἰς τὴν τελειάν νομοθεσίαν τῆς δὲν δύναται παρὰ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ἡ Ἑπτανήσος ἦτο εἰς βαθμὸν πολιτισμοῦ καὶ νομοθετικῆς τελειότητος πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ ὅ,τι εἶνε σήμερον ἡ Ἑλλάς. Εἶνε θλιβερά ἀληθῶς ἡ παρατήρησις αὕτη, ἀλλὰ δικαία καὶ ἀληθινή.

Τὸ θέμα ἐν τῇ γενικότητί του εἶνε εὐρύτατον. Ἡμεῖς λοιπὸν θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἀρμοδιότητά μας καὶ θὰ ἐκθέσωμεν μόνον τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἰονίων νήσων ἀναφορικῶς μὲ τοὺς ἰατροὺς καὶ φαρμακοποιούς καὶ ἐν γένει μὲ τὰ διάφορα ὑγειονομικὰ μέτρα τὰ ὁποία ἴσχυον καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας ἐν Ἑπτανήσῳ.

Τι συνέβαινε πρὸ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς εἰς τὴν Ἑπτανήσον ἐξητάσαμεν εἰς ἄλλας προγενεστέρas μελέτας μας, εἰς τὰς ὁποίας ἐμελετήσαμεν τὰ ἱσχύοντα τότε σχετικῶς μὲ τοὺς ἰατροὺς καὶ φαρμακοποιούς καὶ ἐν γένει τὰ πρὸς τήρησιν τῆς ὑγιεινῆς μέτρα. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τὰ πράγματα δὲν ἦσαν τόσον καλῶς κανονισμένα ὅσον ἐπὶ Ἀγγλῶν καὶ δὲν ὑπῆρχε κωδικοποιημένη ἡ σχετικὴ νομοθεσία. Διότι ἡ Βενετία, τόσον εἰς τὸ κράτος τῆς ὅσον καὶ εἰς τὰς κτήσεις τῆς, δὲν εἶχε κωδικοποιήσῃ τὴν νομοθεσίαν τῆς, ἴσχυον ἐπομένως οἱ διάφοροι νόμοι καὶ τὰ διατάγματα τὰ ὁποία ἐξεδίδοντο κατὰ καιροὺς ὡσάντις παρουσιάζετο ἀνάγκη διακανονισμοῦ ζητήματός τινος ἐπείγοντος. Οἱ Ἀγγλοὶ ὅμως κατέστρωσαν πλήρη καὶ τελειοτάτην νομοθεσίαν δι' ὅλους τοὺς κλάδους καὶ διὰ πᾶν ζήτημα, νομοθεσίαν ἡ ὁποία καὶ σήμερον δύναται νὰ προβληθῇ ὡς πρότυπον.

Ὁ νόμος διὰ τοῦ ὁποίου ἐκανονίσθησαν τὰ ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀσχοληθῇ ἡ παρούσα μελέτη, ἐψηφίσθη ἀπὸ τὴν Γερουσίαν τῶν Ἰονίων νήσων κατὰ τὴν πρώτην Σύνοδον τῆς Ὁγδῆς Περιόδου, τὴν 4/15 Ἀπριλίου 1845 καὶ φέρει εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τὸν ἐξῆς τίτλον: «Πράξις τῆς Γερουσίας δι' ἧς κανονίζονται τὰ περὶ τὴν ἱατρικὴν ἀστυνομίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν δημοσίαν ὑγιεινὴν».

Α'

Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Ἐν ἀρχῇ παρατηρεῖ ὁ νομοθέτης ὅτι ἦτο ἀνάγκη ἐπιτακτικῇ νὰ κανονισθῇ προσηκόντως ὁ τρόπος καὶ οἱ ὁροι ἐφ' οἷς νὰ ἡμπορῇ τις νὰ μετέρχεται

τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱατροῦ, χειρουργοῦ καὶ φαρμακοποιοῦ καὶ νὰ συστηθῇ προσέτι μία ἱατρικὴ Ἀστυνομία εἰς τὸ Κράτος τοῦτο καὶ διατάξεις τινες περὶ τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς. Διὰ τοῦτο νομοθετοῦνται τὰ ἐξῆς:

Τὸ πρῶτον ἄρθρον ὁρίζει ποιοὶ δύναται νὰ μετέλθουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱατροῦ, χειρουργοῦ καὶ φαρμακοποιοῦ, ὁρίζον ὅτι τοῦτο ἐπιτρέπεται «εἰς ὅλους ὅσους μέχρι τῆς σήμερον ἔλαβον παρὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τὴν ἀδειαν τοῦ μετέρχεσθαι ἕκαστος τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἐπάγγελμα σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους καὶ συνηθείας τοὺς ἱσχύοντας εἰς τὰς νήσους τούτου τοῦ Κράτους, τὸ δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς Δ' πράξεως τῆς Κυβερνήσεως ἡμερομηνουμένης τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1844 καὶ ὡσαύτως ὅσοι τοῦ ἐξῆς λάβωσι τὸ δίπλωμα ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς...»

Κατὰ τὸ δεύτερον ἄρθρον «θεωροῦνται ὡσαύτως ἱκανοὶ πρὸς τὸ μετέρχεσθαι τὴν κατωτέραν χειρουργίαν καὶ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς μαιευτικῆς τὸ ἀνήκον εἰς τὰς μαῖας, ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, ὅσοι ἐγένοντο παραδεκτοὶ δυνάμει τῆς ρηθείσεως Δ' πράξεως τῆς Κυβερνήσεως. Τοῦ λοιποῦ θέλουν ἔχει τὴν ἀδειαν εἰς τὸ μετέρχεσθαι τὴν κατωτέραν χειρουργίαν καὶ τὴν μαιευτικὴν ὅσοι λάβουν τὸν βαθμὸν τοῦ λύτου παρὰ τῆς ἱατρικῆς Σχολῆς, τῆς ἐγκατεστημένης ὑπὸ τῆς ΝΕ' πράξεως τῆς ἐβδόμης Γερουσίας. Ἐφ' ὅσον εἰς τινὰς νήσους δὲν ἦθελον ὑπάρχει λύται τόσον εἰς τὴν κατωτέραν χειρουργίαν ὅσον καὶ μαιευτικὴν, μέχρως ὅτου ὑπάρξῃ ἀριθμὸς λυτῶν θεωρούμενος ἐπαρκὴς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, θὰ εἶνε ἀνεκτοὶ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν εἰρημένων τεχνῶν ὅσοι ἦθελον παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν τῆς ὑγειονομικῆς ἀρχῆς τοῦ τόπου περὶ τῆς ἱκανότητός των. Ἡ πιστοποίησις δὲ αὕτη πρέπει νὰ ἐκδίδεται ἀφ' ὁποῦ πρότερον ὁ βουλόμενος νὰ μετέλθῃ τὴν εἰρημένην τέχνην ὑποστῇ πρακτικὴν ἐξέτασιν ἐνώπιον συνεδρίου ἱατρῶν διορισμένου ὑπὸ τῆς ρηθείσεως ἀρχῆς καὶ προεδρευομένου ὑπὸ τῆς ἰδίας. Αἱ μαῖαι κατὰ πάντα δύσκολον τοκετὸν ὄφειλον νὰ ζητοῦν τὴν βοήθειαν μαιευτικοῦ χειρουργοῦ, κατ' ἐκλογὴν τῆς οἰκογενείας τῆς πασχούσης.

Ὑποχρεοῦνται προσέτι αἱ μαῖαι νὰ στέλλουν εἰς τὸ Ὑγειονομεῖον ἐντὸς 48 ὥρων ἔγγραφον ἀναφορὰν περὶ τοῦ τοκετοῦ εἰς τὸν ὁποῖον προσέφερον τὴν βοήθειάν των. Οἱ παραβάται τῆς πρώτης διαταγῆς, ἥτοι τῆς περὶ τῶν προσόντων τῶν μετερχομένων τὸ ἐπάγγελμα, τιμωροῦνται μὲ τὴν διὰ παντός ἀπαγόρευσιν ὅπως μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, καὶ οἱ παραβάται τῆς δευτέρας, δηλαδὴ τῆς περὶ δηλώσεως, τιμωροῦνται μὲ ὥς 30 σελινίων πρόστιμον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω ἀνάγκη νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ βενετικὴ κυβερνήσις τῶν νήσων εἶχεν ἀφήσῃ μερικὰ ἔθιμα τὰ ὁποία εἶχον ἰσχὺν νόμου καὶ τὰ ὁποία ἡ Ἀγγλικὴ διοίκησις δὲν ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ ἀποτόμως. Τὰ ἐσεβάσθη λοιπὸν, ἀφ' ὅπου ὅμως ἐφρόντισε νὰ χαλιναγωγῇ τὴν ἀγυρτίαν, ἥτις εἶχεν δημιουργηθῇ λόγῳ τῆς παρελθούσης ἀτιμωρησίας, ἡ ὁποία ἐδημιούργησε ἀπειροὺς τσαρλατάνους, ἀμαθεῖς τυχοδιώκτας ἐπαγελομένους τοὺς ἰατροὺς (κομπογιανίτες, καλογιατροὶ καὶ διάφοροι ἄλλως ἀποκαλουμένους, ὅπως ἐξεθέσαμεν εἰς ἄλλην διατριβὴν μας.) Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἡ Ἑπτανήσος Γερουσία ἐνομοθέτησε τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὁποία ἦσαν ἄλλως τε προσωρινά, διότι οἱ μὴ διπλωματοῦχοι ἱατροὶ θὰ ἐπιτρέποντο μόνον ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχον ὅρκοι διπλωματοῦχοι διὰ πάσας τὰς νήσους καὶ τὰ διάφορα χωρία των. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τίτλον τοῦ «λύτου» πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ ἐπτανήσιον Πανεπιστήμιον ἔδιδε δίπλωμα «προλύτου» εἰς τοὺς διδάκτορας καὶ «λύτου» εἰς τοὺς σημερινοὺς προλύτας. Τὰ πρόστιμα εἶνε πάντοτε αὐστηρά, διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρόστιμον 30 σελινίων ἦτο σεβαστὸν ποσόν.

Κατὰ τὸ τρίτον ἄρθρον, ἐντὸς τριμηνίας ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου

τούτου ὑποχρεοῦνται αἱ ὑγειονομικαὶ ἀρχαὶ ἐκάστης νήσου νὰ συντάξουν καὶ ὑποβάλουν εἰς τὰς προϊσταμένας ἀρχὰς κατάλογον τῶν ὑπαρχόντων ἰατρῶν, χειρουργῶν καὶ μαιῶν, τῶν ἐχόντων τὴν ἄδειαν ὅπως μετέρχωνται τὸ ἐπάγγελμα τῶν. Οἱ κατάλογοι θὰ δημοσιευθοῦν εἰς ἐκάστην νήσον εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν. Ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου τούτου πρέπει νὰ σταλῇ εἰς τὴν Γενικὴν Ὑγειονομικὴν ἀρχὴν Κερκύρας, ἡ ὁποία ἐπὶ τῇ βάσει ὧν αὐτῶν τῶν καταλόγων θὰ συντάξῃ πῖνακα ἐπίσημον, περιέχοντα τοὺς λαβόντας ἄδειαν νὰ μετέρχωνται εἰς τὸ Ἰόνιον Κράτος «τὴν τέχνην τοῦ ἱατροῦ, χειρουργοῦ, φαρμακοποιοῦ, φλεβοτόμου καὶ μαιᾶς». Ὁ κατάλογος θὰ ἀνακοινωθῇ διὰ τοῦ τύπου ὥστε νὰ παύσουν πλέον οἱ παρὰ νόμον ἐξασκούντες τὸ ἐπάγγελμα.

Εἰς τὸν πῖνακα τούτον ἐξακολουθητικῶς θὰ ἐγγράφονται καὶ ὅσοι ἄλλοι εἰς τὸ μέλλον λάβουν βαθμὸν Προλύτου ἢ Λύτου (laureato o licenciato), ἀπὸ τὴν ἱατρικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Κερκύρας καὶ ὅσοι, λαβόντες διπλωμα ἀπὸ ξένον πανεπιστήμιον, ἤθελον παρουσιασθῇ εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν καὶ ἐγκριθῇ, καθὼς καὶ ὅσοι γίνονται δεκτοὶ κατόπιν τοῦ πιστοποιητικοῦ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρον 2. Ὁ μὴ ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν ἐπίσημον καὶ δημοσιευμένον διὰ τοῦ τύπου κατάλογον τούτον, δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μετέλθῃ κανὲν ἐκ τῶν προαναφερθέντων ἐπαγγελμάτων.

Οἱ παραβάται τοῦ νόμου τούτου τιμωροῦνται μὲ πρόστιμον 1 ἕως 10 λιρῶν στερλινῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ὑποτροπῆς προστίθενται εἰς τὸ ἄνω πρόστιμον καὶ ἡ ποινὴ «τοῦ πρώτου βαθμοῦ τοῦ ἐπανορθωτικοῦ οἴκου, ἐπιφυλασσομένης πάσης ποινικῆς καταδιώξεως διὰ τὰ ἀποτελέσματα, ὅσα τυχὸν ἤθελαν προκύψῃ ἐκ τοιαύτης καταχρηστικῆς διασκήσεως».

Ἐξαιροῦνται οἱ ἱατροί, οἱ ὄντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀγγλίας, οἵτινες δύναται νὰ μετέλθουν τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐντὸς τοῦ Ἰονίου Κράτους, ἀφοῦ ὅμως λάβουν προηγουμένως σχετικὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν Γεν. Ὑγειον. Διεύθυνσιν.

Ὅσοι δὲν συμπεριληφθοῦν εἰς τὸν κατάλογον περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος ἀνωτέρω, καὶ νομίζουν ὅτι ἔχουν τὰ σχετικὰ πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος προσόντα, δύναται νὰ ὑποβάλουν αἴτησιν εἰς τὴν ὑγειονομικὴν ἀρχὴν τῆς νήσου τῶν, ἥτις θέλει τὴν διαβιβάσῃ εἰς τὸ ἐξεταστικὸν Συμβούλιον μὲ τὰς ἰδίας αὐτῆς παρατηρήσεις, τὸ δὲ Συνέδριον συνερχόμενον ἀποφασίζει ἐὰν κρίνῃ ὀρθὸν νὰ περιληφθῇ ὁ αἰτῶν εἰς τὸν κατάλογον ἢ νὰ ἀπορριφθῇ ὡς μὴ ἔχων τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα.

Β'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΞΑΣΚΗΣΕΩΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ νομοθέτης ἐξετάζει ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ τῆς ἐξασκήσεως (διασκήσεως, κατὰ τὸ κείμενον τοῦ νόμου) τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ περὶ τῶν καθηκόντων ἐν γένει τῶν ἱατρῶν.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου, καθήκον τοῦ ἱατροῦ εἶναι νὰ μὴ ἀποποιεῖται, ἄνευ νομίμων λόγων κωλύματος, τὴν παροχὴν τῆς ἱατρικῆς συνδρομῆς του εἰς πάντα ἀσθενῇ. Ὑποχρεοῦται ταυτοχρόνως «νὰ ἀνακινῶναι εἰς τὴν ὑγειονομικὴν ἀρχὴν τῆς νήσου πᾶσαν περίστασιν ἐγείρουσαν ὑπόνοιαν περὶ λοιμοῦ ἢ ἄλλης κολλητικῆς ἀσθενείας, ἧς ἤθελε λάβῃ γνώσιν».

Ὁ παραβάτης τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 1 ἕως 10 λιρῶν στερλινῶν, ἐπιφυλασσομένης πάσης καταδιώξεως ποινικῆς διὰ τ' ἀποτελέσματα, αἵτινα ἤθελον προκύψῃ ἐκ τῆς παραβάσεως ταύτης.

Αἱ ὑγειονομικαὶ ἀρχαὶ ἐκάστης νήσου ὀφείλουν ν' ἀνακινῶναι εἰς τὰς

προϊσταμένας τῶν ἀρχῶν τὴν ἐμφάνισιν τῶν νοσημάτων τούτων, μόλις λάβουν γνώσιν περὶ τῆς ἐμφανίσεώς των.

Ἐν περιπτώσει θανάτου ἀσθενοῦς, ὁ θεράπων ἱατρός ὑποχρεοῦται νὰ συντάξῃ τὴν ἀρμοδίαν πιστοποίησιν περὶ τοῦ θανάτου. Ἐὰν τὸν θανόντα δὲν εἶχεν ἐπισκεφθῇ ἱατρός, τότε τὴν πιστοποίησιν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐκδίδουν οἱ ἱατροὶ τοῦ ὑγειονομείου, ἀφοῦ προηγουμένως, ἐννοεῖται, προβοῦν εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐξετάσεις, διὰ νὰ πειθοῦν περὶ τῆς αἰτίας τοῦ θανάτου. Ἡ παράλειψις πιστοποιήσεως τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 5 ἕως 20 σελινῶν. Κατὰ τὸ ἄρθρον 11 ὁ ἱατρός ἢ χειρουργός, ὁ ὁποῖος ἤθελε καταδικασθῇ δι' ὀριστικῆς ἀποφάσεως τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, δι' ἀδίκημα τὸ ὁποῖον διέπραξε μὲ δόλον καὶ ἐν τῇ ἐνασχίσει τοῦ ἐπαγγέλματός του, μαζὺ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην ποινὴν, «δύναται νὰ παύεται πάραυτα, πάσης περαιτέρω διασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος του».

Γ'

ΠΕΡΙ ΦΑΡΜΑΚΟΠΩΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΩΛΩΝ

Κανὲν νέον φαρμακεῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συσταθῇ ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς τοπικῆς Διοικήσεως. Πᾶν δὲ φαρμακοπωλεῖον θὰ διευθύνεται ἀπὸ φαρμακοπώλην λαβόντα τὴν σχετικὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν καὶ ὄντα ὑπεύθυνον περὶ τῆς τακτικῆς ἐργασίας του.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἱατρὸν ἢ χειρουργόν, μετερχόμενον τὸ ἐπάγγελμα του, νὰ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ φαρμακοπώλης οὔτε συνεταῖρος εἰς φαρμακεῖον, ὁ παραβαίνων δὲ τὴν διάταξιν ταύτην τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 3 ἕως 10 λιρῶν στερλινῶν καὶ κλείσιμον τοῦ φαρμακείου του.

Ἐξαιρετικῶς εἰς τὰ προάστεια καὶ χωρία, ὅπου δὲν ὑπάρχουν φαρμακεῖα εἰδικά, δύναται οἱ ἱατροὶ νὰ ζητήσουν τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ διατηροῦν φαρμακεῖον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐξασκοῦν τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα.

Ὁ ἄνευ σχετικῆς ἀδείας τῶν ἀρχῶν μετερχόμενος «τὴν φαρμακευτικὴν τέχνην ἢ λιανοπωλεῖ ἱατρικὰς ὕλας, τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 2 ἕως 4 λιρῶν στερλινῶν ἐπιφυλασσομένης ποινικῆς καταδιώξεως, ἐν ἣ περιπτώσει ἡ πώλησις τῶν φαρμάκων ἐπέφερε βλάβην τῆς υἱείας τινός».

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου θὰ δημοσιευθῇ Φαρμακολογία, ἡ ὁποία «θὰ καθορίξῃ τὰς ἀπλὰς καὶ συνθέτους οὐσίας, τὰς ὁποίας πρέπει κάθε φάρμακον νὰ ἔχῃ». Ἡ ὑγειονομικὴ ἀρχὴ ἔχει ἐξουσίαν νὰ συντάξῃ διατίμησιν φαρμακευτικῶν συνθέσεων, καθὼς καὶ διατίμησιν τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν «τῆς κατωτέρας χειρουργικῆς», ὡς αἱς ἤθελε κρίνῃ τούτο ἀναγκαῖον. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐπιβλέπῃ ὅπως ὅλα τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰ φαρμακεῖα φάρμακα εἶναι καλῆς ποιότητος καὶ ἐπαρκῆ δι' ἐξάμηνον κατανάλωσιν.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου προελαμβάνετο ὁ κίνδυνος νοθεύσεως τῶν φαρμάκων καὶ ἡ ὑπερβολικὴ αὐτῶν τιμὴ, ὡς καὶ ἡ νοψιότης τῶν φαρμάκων. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι καθ' ὅλην τὴν περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀγγλοὶ κατεῖχον τὰς Ἰονίους νήσους, οἱ νόμοι δὲν ἦσαν νεκρὸν γράμμα, ἀλλ' ἐφηρμοζόντο μὲ πᾶσαν αὐστηρότητα, καὶ γενικῶς ὅλα τὰ κανονιζόμενα διὰ τοῦ παρόντος νόμου ἐφηρμοσθήσαν μὲ θρησκευτικὴν ἀκρίβειαν, ὥστε οἱ ἐπισκεπτόμενοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰς νήσους νὰ μένουν κατάπληκτοι πρὸ τῆς θαυμασίας ὑγειονομικῆς ὁργανώσεως καὶ τῆς τελειότητος τῆς ἐν γένει ἱατρικῆς ἀστυνομίας, διὰ νὰ τὴν ἀποκαλέσωμεν μὲ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον τῆς ἔδωκεν ἡ Ἰόνιος Γερουσία.

(Ἀκολουθεῖ)

χευτικά καὶ ἰσχνὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἔχουσιν ὅμως πολλὴν τὴν φιλαρέσκειαν καὶ τοὺς τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐπαγωγούς. Ἐξερχόμενοι εἰς τὸν περίπατον καθίστανται σχεδὸν ἀγνώριστοι, διότι καλύπτονται ὑπὸ καλύπτρας ἀποκρυπτούσης τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον ἐν μέρει εἶναι δὲ ἡ καλύπτρα ἔθιμον τὸ ὁποῖον παρέλαβον παρὰ τῶν Ἑνετῶν, ὅτε ἐξουσίαζον τὴν ὥραιαν ταύτην νῆσον· αἱ γυναῖκες τῆς Βενετίας εἶτι καὶ νῦν τοιοῦτοτρόπως καλύπτονται καὶ ὅταν μάλιστα πορεύονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ἐκεῖ ἡ Ζακύνθια περιμένει ἐν τινι γωνίᾳ τὸν εὐτυχὴ αὐτῆς ἐραστὴν, μεθ' οὗ ἀπέρχεται εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου τὰ ὥραια τῆς θαλάσσης ἐκείνης κύματα ἡρέμα καὶ ἠρωτικῶς ἀσπάζονται τὰς ἀκτὰς· ἐκεῖ, ὅπου ὁ ἔρως ἀφόβως τοξεύει, περυσίζων, τὰ εὐτυχὴ ζεύγη, τὰ πίνοντα μέχρι πυθμένος τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν τῶν ἠρωτικῶν τρυφεροτήτων. Πλησίον τῆς λέσχης ὑπάρχει καὶ ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία, ἐξαιρετικὸν κτίριον, τὸ ὁποῖον ἐπεσκέφθημεν ἐξελθόντες καὶ παρεστάθημεν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς λειτουργίας. Καθ' ὅλα δύναται τις νὰ ἐπαινέσῃ τοὺς Δυτικούς τῆς πόλεως ἐκείνης, διὰ τὴν εὐταξίαν δηλ. τὴν σεμνότητα ἣν τηροῦσιν ἐν τῇ ναῷ, ἡ μουσικὴ τῶν ὅμως εἶναι κατάλληλος μᾶλλον πρὸς τέρψιν ἢ πρὸς προσευχήν· ἡ ἐκκλησία δὲν εἶναι θέατρον καὶ ὁμῶς ἤκουσα ἡ φυσαρμόνικα τῶν νὰ παίξῃ κομμάτια τῆς Τραβιάτας καὶ τοῦ Ἐρνάνη. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει ἐν τῇ παρόντι καὶ τρία ξενοδοχεῖα εὐπρεπῆ καὶ καθαρά ἐν τοῖς κυριωτέροις μέρεσι τῆς πόλεως. Ταῦτα ἠναγκάσθη νὰ ἐπισκεφθῶ, διότι ἐκ τῶν συμπληρωθῶν μου οἱ μὲν μετέβησαν εἰς τὸ μὲν οἱ δὲ εἰς τὰ ἄλλα. Ἡ πόλις ἐν γένει ἔχει σχῆμα ἀμφιθεάτρου καὶ ἔχει πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν Χίον, ἔχει δὲ ὁδοὺς κανονικὰς καὶ εὐρείας καὶ περιπάτους τερπνοὺς ἐφ' ἀμάξης καὶ ἀποστολικῶς. Δὲν ἠδυνήθη ἐνεκα τοῦ καύσωνος νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ φρούριον τῆς Ζακύνθου, τὸ ὁποῖον μοι εἶπον, ὅτι εἶναι καὶ ὄχυρόν καὶ ὥραιόν· ἔχει οἰκοδομὰς. Ἐκεῖ, ἐντός, κατῴκουν πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐν πάσῃ εὐρυχωρίᾳ. Ἡ καθαριότης τῶν κτιρίων ἐκείνων, ὅτε ἐν αὐτοῖς διέτριβον οἱ Ἀγγλοὶ ἦτο ἀξία θαυμασμοῦ καὶ παρατηρήσεως, σήμερον ὁμοίως ὅποτε κἀθηναι οἱ ἐδικαίμας ἀξιωματικοὶ δύναται τις νὰ βλέπῃ τὴν ἀκαθαρότητα εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· οὗτω μοι παρέστησαν πολλοὶ τῶν Ζακυνθίων οὓς ἠρώτησα καὶ μοι εἶπον ἐκ περισσοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ μας κἀθηναι ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ ἔχουσι συσσίτιον ἅπαντες διατηρήσαντες μάλιστα καὶ τὸν μάγειρον, ὃν οἱ Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ εἶχον.

Μοὶ μένει νὰ ὁμιλήσω καὶ περὶ μιᾶς λειτανίας, εἰς ἣν τυχὼν παρευρέθην, διότι καὶ ἐκ τούτου δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τὸν μέγαν ἐνθουσιασμόν, ὅστις κατεῖχε τὰς ψυχὰς τῶν Ζακυνθίων περὶ τῆς μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἐνώσεώς των.

Ἔθος ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ νὰ τελῶσι λιτανεῖαν τὴν Κυριακὴν τῆς τρίτης ἑβδομάδος τῆς μεγάλης καὶ Ἀγίας τεσσαρακοστῆς περιφέροντες εἰς τὰ δημοσιώτερα τῆς πόλεως μέρη τὴν εἰκόνα τοῦ μεγαλομάρτυρος Χαραλάμπους καὶ τὸν σωζόμενον δάκτυλον αὐτοῦ, ψαλλόντων ἱερῶν καὶ τοῦ Μητροπολίτου καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς καὶ παρατάξεως ἐκτελουμένης καὶ ἐπομένου παντός τοῦ λαοῦ τῆς Ζακύνθου. Ἡ δημοτελής αὕτη τελετὴ ἀνεβλήθη ἐνεκα τοῦ σπουδαίου ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, τὸ ὁποῖον τόσον μεγάλας εἶχε διεγείρει ἀμφιβολίας ἐν τοῖς ἀδελφοῖς ἐκείνοις καὶ ἐν ἡμῖν διὰ τὴν βραδύτητα τῆς. Εἶχον δὲ ἀναβάλλει τὴν τελετὴν αὐτήν, ἵνα μεγαλοπρεπέστερον τελείωσι μετὰ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, μέλλοντος νὰ συνοδεύσῃ τὴν εἰκόνα, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἡ Κυριακὴ λοιπὸν τῆς πέμπτης Ἰουλίου εἶχεν ὀρισθῇ ὡς ἡμέρα τῆς τελετῆς ταύτης καὶ ὁ ἐπαρχος εἶχε διατάξει σῶμά τι τῶν πυροσβεστικῶν καὶ πυροβολιστῶν νὰ προσέλθῃ ἐν στολῇ εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Γεωργίου.

Διοικητῆς τοῦ στρατιωτικοῦ τούτου σώματος ἦτο ὁ Βάσσος.

Εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον τῆς πόλεως ὑπάρχει ὁ περίφημος ναὸς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ὅστις σὺν τοῖς ἄλλοις πολυτίμοις σκεύεσι καὶ εἰκόσι περιέχει καὶ τὴν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους· ἡ εἰκὼν αὕτη ἔχει 42 ὀκάδας καθαροῦ ἀργύρου. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἐκτὸς ἄλλων ἱερῶν λειψάνων ἔχει, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, καὶ δάκτυλον τοῦ θαυματουργοῦ τούτου ἁγίου καλῶς διατηρούμενον ἐν θήκῃ ἀργυρᾷ καὶ πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένη. Ὡς ἔμαθον ἡ λειτανεῖα αὕτη γίνεται εἰς ἀνάμνησιν πανώλης μαστισσῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν πόλιν ταύτην ἀπαλαχθεῖσαν τῇ θαυματουργικῇ τοῦ Ἁγίου ιούτου εἰκόνι. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον λοιπὸν περὶ τὴν θὴν μ. μ. τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα συνοδευόμενον ὑπὸ τῆς ἐγγχωρίου μουσικῆς εἶχε μεταβῇ καὶ πλῆθος λαοῦ ἀνέμενε τὴν ἔξοδον τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τοῦ κλήρου ἐκ τοῦ ναοῦ, ἵνα κινηθῇ. Περὶ τὴν θὴν ὥραν εἶδον τὴν λαμπράν ταύτην εἰκόνα ὑπὸ πολλῶν βασταζομένην καὶ τὸν ἀρχιερέα ἐξερχόμενον τοῦ ναοῦ. Ἡ μουσικὴ παιανίσασα ἔδωκε κίνησιν εἰς τὰ παριστάμενα πλῆθη καὶ ὁ χορὸς τῶν Μουσικῶν διεδέχθη αὐτὴν ψάλλον ἑναρμονίως καὶ σεμνοπρεπῶς ἱερὰς ᾠδὰς. Πληθὺς δὲ φανῶν καὶ ἐξαπτερόνων προηγουντο τοῦ κλήρου, τὰ ὁποῖα ἐβαστάζοντο ὑπὸ παιδῶν ἐκκλησιαστικῶς ἐνδεδυμένων καὶ μετὰ ρυθμοῦ βαϊνόντων. Ὁ ἱεράρχης γέρον ὑποβασταζόμενος ὑπὸ ἱερέων ἦτο ὁ τελετάρχης τῆς δημοτελοῦς ταύτης θρησκευτικῆς τελετῆς. Ὁ γέρον οὗτος Λευίτης ἐφείλκυσε μου τὸν σεβασμόν καὶ τὴν συμπάθειαν, ὅτε ἠυλόγει ἐκ καρδίας τὸ ποίμνιον αὐτοῦ τὸ λογικόν. Ἡ συνοδεία αὕτη διελθούσα τὴν ἀγορὰν ἅπασαν, κρουομένων ὄλων τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ ἔληξε περὶ λύχνων ἀφάς. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο οἱ ἐξώστα, καὶ τὰ παράθυρα τῶν οἰκῶν ἐφ' ὧν διήλθεν ἡ λιτανεῖα αὕτη ἦσαν πλήρεις τοῦ γυναικείου φύλου. Ὁ ἐπαρχος καὶ πάντες οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι παρῆσαν ἐν τῇ τελετῇ en grande tenue. Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους παρευρέθην ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ.

Ἐν Ζακύνθῳ προσέτι ἐν μοῦ διήγειρε τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμόν, ἡ ἀγάπη τῶν Ζακυνθίων πρὸς τὸν ἱατρὸν Λομβάρδον. Οἱ Ζακύνθιοι ὁμνῶσιν εἰς τὸ ὄνομά του, τόσον σέβονται καὶ ἐκτιμῶσιν αὐτόν. Εἶναι δὲ πτωχὸς καὶ κατάγεται οὐχὶ ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας, ἀλλὰ τὸ φιλόφρονον αὐτοῦ καὶ δημοτικὸν τὸν ἀνύψωσεν ὑπὲρ πάσας τὰς ἀριστοκρατικὰς οἰκογενείας τῆς πατρίδος του. Σταμύλος, ὡς ὁ ἀγορητὴς τῶν Πολίων, πείθει καὶ συγκινεῖ συγχρόνως τοὺς ἀκροατὰς του. Τὴν ἐπιστήμην του οὐδέποτε ἐπώλησεν εἰς τοὺς νοσοῦντας ἐνδεεῖς καὶ ἀπόρους. Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων τούτων τῆς φιλάνθρωπίας καὶ ἀφιλοκερδείας ὁ ἱατρὸς Λομβάρδος ἠγωνίσθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῆς πατρίδος του καὶ τῆς Ἑπτανήσου ἀπάσης μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Ὁ ἱατρὸς Λομβάρδος κέκτηται φήμην πολιτικοῦ ἀνδρός καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἰς ἣν πολλάκις μετέβη καὶ μάλιστα ἐσχάτως, ἵνα φωτίσῃ τοὺς πολιτικούς τῶν Παρισίων περὶ τοῦ Ἰονικοῦ ζητήματος. Ὁ ἱατρὸς Λομβάρδος ἀγαπᾷ λίαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γαριβάλδου διότι ἐκεῖνος καὶ οὗτος μάχονται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῶν δούλων ἀδελφῶν μας, τῶν στεναζόντων ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. Μισεῖ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἰδοὺ τὸ σημεῖον μεθ' οὗ συνδέεται μετὰ τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς, εἶναι χριστιανὸς ὀρθόδοξος, καὶ ἰδοὺ τὸ αἷτιον τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν Ρωσίαν, ὡς τὴν θρησκευτικὴν πρόμαχον τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἀδελφῶν μας. Ὁ ἱατρὸς Λομβάρδος ἔχει μέλλον πολιτικοῦ ἀνδρός, οἷον οὐδεὶς τῶν πολιτευθέντων ἀπὸ τῆς βασιλευσέως τῆς Ἑλλάδος.

M. I. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ξεφυλλίζοντας τὸ ἀνέκδοτο ἡμερολόγιο τοῦ cav. Francesco Mariani, τὸ ὁποῖον ὡς σήμερα σχηματίζει τέσσερους μεγάλους τόμους, σταμάτησα στὶς σελίδες ποὺ ὁ Mariani ἀφιερώνει στὸ ταξίδι του στὴν Ἑλλάδα τὸ 1908. Ἡ περιγραφή, ἀληθινή, γεμάτη ποίησι καὶ θαυμασμό γιὰ τὴν Πατρίδα μας, μὲ συγκίνησε βαθειά, ἀφοῦ μάλιστα ὄχι λίγες ἀπὸ τὶς σελίδες ἐκεῖνες ἀφοροῦν καὶ τὴν οἰκογένειά μου. Θάξιζε ἴσως νὰ δημοσιευθοῦν μὴ μέρα σὲ μετάφρασι οἱ ἐντυπώσεις ἐκεῖνες, ποὺ μᾶς παρέχουν μὴ πιστὴ εἰκόνα τῆς Ἀθήνας πρὸ τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἰδιαίτερα τράβηξε τὴν προσοχή μου ἦταν ἓνα ποίημα ποὺ ἓνας φίλος τοῦ κ. Mariani, ὁ Umberto Conti, ἔστειλε στὸ συγγραφέα τοῦ ἡμερολογίου στὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ποὺ δίνω σήμερα στὴ δημοσιότητα μὲ τὴν εὐγενεὴ συγκατάθεσι τοῦ κατόχου:

ODE BARBARA

All amico FRANCESCO MARIANI
de la Bellezza Greca adoratore.

Se da la prua di nave italica,
io pellegrino figlio romuleo,
scorger ti posso un giorno, o madre
Ellade sacra, gitterò lieto

l'antico grido de' figli reduci:
Athena, Athena—fissando trépido
lo sguardo su' l monte sacrato
a la gloriosa Pallade d'oro.

Non più la Dea da l'alto culmine
aurea sfavilla su la marmorea
selva fidiaca e su l'arsa
bianca pianura che il mare bacia.

Ma pur ne' templi, ma pur tra gli agili
steli marmorei, ride l'ellenica
serenità, la sempiterna
fronda del lauro glorioso ride;

del lauro amaro, che a gli olimpiaci
giuochi ancor cresce, robusto e bronzeo
Oh! torni a risplender la Gloria
su la raccolta gioventù greca,

fremente al canto de' novi rapsodi,
narranti nove gloriose Iliadi,
nel circo tra fulgidi cocchi
e le nitrenti cavalle bianche!

Oh! da latini lidi un italico
Eroe salpi su formidabile
nave-Flaminio novello,
e ne gl'Istmici giuochi proclami,

sotto la pioggia di rose elleniche,
libertà nova, libertà prospera
a gli antichi segni di Gloria
che t'irradiano, Ellade, ancora!

Firenze XI Luglio MCMVIII

UMBERTO CONTI

Τὸ ποίημα εἶναι γιομᾶτο θαυμασμό καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἑλλάδα, στὴν ὁποία ὁ ποιητὴς εὐχεται—ἦταν ἡ ἐποχὴ τῆς Μεγάλης Ἰδέας—«νέα ἐλευθερία, ἐλευθερία εὐτυχισμένη στὰ παλῆα σημεῖα τῆς Δόξας, ποὺ ἀκόμη φεγγοβολᾷ». Στὴ «Navicella Greca» ὁ τρανὸς μας Σολωμὸς χαιρετᾷ πᾶνω ἅπ' τὸ καράβι του τὴν Ἰταλία ὅπου «βάρβαρος εἶχε φθάσει, καὶ πᾶ δὲν ἦταν». Νὰ τώρα ἐδῶ στὴν «Ode Barbara», σὺν ἀπάντησι, ποὺ ὁ ποιητὴς ἀπὸ τὴν πλώρη τοῦ ἰταλικοῦ πλοίου, στρέφοντας τὸ βλέμμα πρὸς τὸ λόφο τῆς Χρυσῆς Παλλάδος, χαιρετᾷ τὴν ἱερὰ μητέρα Ἑλλάδα, πατρίδα τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Ὁραίου.

Δὲν ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἄγνωστο τὸ ποίημα.
Ρώμη, Σεπτέμβριος 1933

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΩΡΑΣ

ΚΩΝΣΤ. ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΥ

Γ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ ΠΡΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΝ

Εἰς χεῖρας μου περιῆλθε καὶ ἑτέρα αὐτόγραφος ἐπιστολὴ τοῦ Κερκυραίου λογίου Γεωργίου Μαρκοῦ, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Νικόλαον Χαλκιοπούλον—Μάντζαρον, μελοσυνθέτην τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Ὑμνου. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη αὐτῶς εἶναι ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ συνεπῶς δὲν δύναται τις ν' ἀποφανθῇ ἂν διελογίζοντο οὗτοι, ὅ τε Μαρκοῦς καὶ ὁ Μάντζαρος νὰ συγγράψωσι καὶ μελοποιήσωσι μελόδραμα ἢ μουσικὴν παράστασιν ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ παρὰ Φαίαιξιν ἀφίξις τοῦ Ὀδυσσεύς», ὡς εἶχεν ἤδη πραγματοποιήσει ὁ ποιητὴς Γεώργιος Ρίγκης καὶ ὁ μελοποιὸς Στέφανος Πογιάγος τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀρμостоῦ Ἀδάμ καὶ ἥτις μάλιστα μεγαλοπρεπέστατα τότε ἀνεβιβάσθη ἐπὶ σκηνῆς τοῦ «Εὐγενεὺς» Θεάτρου τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου τῆς Κερκύρας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΛΑΤΙΑΝΟΣ

Ἴδου ἡ ἐπιστολή:

Mio pregiatissimo amico,

Eccovi quattro versetti da aggiungere alla Cantata, in principio. Ulisse, poi Nausicaa.

ULI.: Come tutto, in questa terra,
Lieta pace infonde al cor!
Qui non scende della guerra
Il terribile fragor.

NAU.: Oh, chi mai sulle amene etc

Il vostro amico,

G. MARCORAN

Al Nobile Signore Il Signore Niccolò Calchiopulo Manzarò.

BIBLIOGRAPHIE IONIENNE

(Προσθήκαι καὶ διορθώσεις) *

77—Ρομφαία ὀξεῖα, ὑπὸ Νικολάου Καρυντζῆ ἐξ 'Ιθάκης. 'Εκ τῆς τυπογραφίας Μ. Γεωργιάδου 1843.

Εἰς 8ον μικρ. σ. 32.

'Εν σ. 3 ἀφιέρωσις πρὸς τὸν μητροπολ. Ζακύνθου Νικόλαον Κοκκίνην, σ. 5—6. Προλεγόμενα, *Πρὸς τοὺς φιλοχρίστους ἀναγνώστας*, σ. 7—24 ἡ ὑπόθεσις: 'Αναίρεσις πραγματείας ἐκδοθείσης ἐν Μελίτῃ ὑπὸ διαμαρτυρομένων κατὰ τῆς προσκυνήσεως τῶν 'Αγίων εἰκόνων καὶ τῶν λειψάνων γενικῶς, καὶ ἀπολογία ὑπὲρ τῆς 'Ορθοδόξου 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας.

78—'Αποκάλυψις Κυριαζῆ Φασούλα, ἐκ τοῦ χωρίου Γεωργίτζῃ τοῦ Δήμου Πελάνης τῆς ἐπαρχίας Λακωνίας, ὀνομαζομένη. Λόγοι περὶ εἰρήνης. Μετατυπῶνται δαπάνῃ τῶν εὐσεβῶν Κεφαλλήνων καὶ διανέμεται δωρεάν. —'Εν Κεφαλληνίᾳ, τυπογραφεῖον «ἡ Κεφαλληνία». 1866.

Εἰς 8ον, σ. 32. —'Εν τῇ προμετώπῃ περιλαμβάνεται καὶ τετράστιχον ρητὸν ἐκ τῆς Α' πρὸς Θεοσκεῖς 'Επιστολῆς τοῦ Παύλου.

(Βιβλιοθήκη Νικ. Σαλτάρη, ἐν Σαλαμῖνι).

79—'Η μάστιξ τῆς Ζακύνθου, ἡ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ 'Επίσκοπος Ν. Κατραμῆς. 'Εν 'Αθήναις 1873.

Εἰς 8ον, σ. 14.

'Ο σ. τοῦ φυλλαδίου τούτου, ὅστις φαίνεται καλὸς γνώστης τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας, σημειοῦται διὰ τῶν γραμμάτων Δ. Ι. Μ. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρεται ἐν τούτῳ ὅτι ὁ Κατραμῆς εὐρισκόμενος εἰς σχέσεις πρὸς Διαμαρτυρομένους ἔγραψε βιβλίον τι περὶ ἁγίας Βαρβάρας, καθ'απτόμενον τῆς τιμῆς τῶν 'Αγίων, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ἧς ἔτυχεν τοῦτο παρὰ τῶν Διαμαρτυρομένων, ὀνομασθὲν «ἔσυχον σύγγραμμα», ὁ σ. συμπεραίνει ὅτι ὁ Κατραμῆς ἀπέκλεινε πρὸς τὸν Καθινισμόν!

80—Geographie und politische Geschichte des Klassischen Altertums mit einer Einleitung über die geographie und Geschichte des Orients bis zu den persienkriegen von F. Hommel. Nördlingen, 1889.

Εἰς 8ον, σ. IX+923.

(Προβλ. Εὐλ. Κουρίλα, Συμβολὴ εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν 'Ηπείρου καὶ 'Αλβανίας «'Ηπειρωτικὰ Χρονικά» "Ετ. Δ', τευχ. Α'—Β', σ. 112)

ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ π. *

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 126 (1933).

ΕΞΕΔΟΘΗ

MARIETTES MINOTOU

ΟΡΑΤΙΟΥ: Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Οἱ ἐπιστολὲς στὸν Αὐγουστο καὶ τὸ Φλώρο καὶ ὁ 'Εκατονταετηριὸς Ὑμνος.

Πρόλογος: ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Μετάφραση, 360 βοηθήματα βιογραφικά, μυθολογικά, ιστορικά, συγκριτικὰ μετὰ τὴν Ποιητικὴ Τέχνη τοῦ 'Αριστοτέλους καὶ Boileau.

MARIETTES MINOTOU

'Εκδόσις «'Ανεξαρτήτου»

Τιμὴ ἀντιτύπων πολυτελείας δρχ. 30

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Δελφικά νέα

Τὸν τελευταῖο αὐτὸν καιρὸ φαίνεται νὰ ἔχει τεθεῖ συγκεκριμένα κι' ἐμπράγματα πιά ἡ βάση γιὰ τὴ διάρθρωση σὲ ἀληθινὴ παγκόσμια δημιουργία ὅλων αὐτῶν ποὺ ὁ 'Αγγελὸς Σικελιανὸς ἀπ' τὰ μικρά του χρόνια δέχτηκε σὰν γάλα τῶν ἐποχῶν, ἀγκάλιασε, ἔκαμε ρυθμὸ τῆς δικῆς του ὑπόστασης. 'Η Δελφικὴ προσπάθεια παίρνει τὸ δρόμο τῆς πρὸς τὰ ταγμένα ἀπ' τὴ μοῖρα τῆς — ποὺ εἶναι ἡ ἴδια τῆς ἀξίας — καὶ ὑψώνεται σὰν πανανθρώπινο κι' αἰώνιο σύμβολο μιᾶς ἀνώτερης ἀγωγῆς. Τὸ φοβερὸ σημερινὸ κι' ὁλοένα ὡς τώρα πρόβλημα, ἀφοῦ ὀξύνθηκε ἀνησυχαστικὰ σὲ ὁρισμένες γωνιὰς τῆς γῆς καὶ κύρια τῆς Εὐρώπης, δέχτηκε ὅλην τὴν ἀνώτατην προσταγὴ τοῦ πνεύματος καὶ πῆρε τὴ λύση του θρεμμένη ἀπ' αὐτὴν τὴν ἴδια τοῦ προβλήματος μορφή μὰ κι' ἀπ' τὴν ἱστορία καὶ τὴν παγκόσμια πραγματικότητά. Κι' ἡ ἐλπίδα δυναμώνει πιά ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ πὼς ὁ ἄνθρωπος μόνος του θὰ διαγνώσει τὴ δύναμή του καὶ μόνος του θὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἑαυτὸ του γιὰ τὴ σωτηρία του.

Σ' ὅλες τίς μεριὰς τοῦ κόσμου βρέθηκαν ἄνθρωποι, ποὺ οἱ συνθήκες τῆς ἐποχῆς μας τοὺς εἶχαν πληρώσει μὲ τὴν προσμονή, καὶ δέχτηκαν τὸ ἀγγελμα τῆς συγκέντρωσης κάτω ἀπ' τὸ 'Απολλώνιο Πνεῦμα κι' ἀπάντησαν εἴτε μὲ τὴ διάθεσή τους εἴτε μὲ τὴν ὑπόσχεση τῆς ἐνεργου συμβολῆς τους πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτό. Γιὰ πρῶτο ἀπ' αὐτοὺς — ἔστω καὶ χρονικὰ τελευταῖο — πρέπει νὰ λογαριάσουμε τὸ ἐπίσημον 'Ελληνικὸ Κράτος, ποὺ ἀνάλαβε στοργικὰ τὴν περιθαλψή καὶ τὴ συνδρομὴ γιὰ τὴν τελείωσιν αὐτῆς τῆς προσπάθειας, κι' ἱδρύσε τὸ Δελφικὸν Ὄργανισμὸ. Τὸ ἱδρυμα αὐτὸ στὰ χέρια τοῦ Σικελιανοῦ, ποὺ γνωρίζει νὰ μιλεῖ τόσο μὲ τὰ πνεύματα τῶν αἰώνων ὅσο καὶ μὲ τὰ πρακτικὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς, δὲν εἶναι κάτι κοινὸ μὰ μιὰ κυψέλη ἀπ' τὴν ὁποία θὰ πηγάζει δημιουργικὰ, ἐπὶ συγκέντρωσε ἡ ἐργασία του. Καὶ ἡ πρώτη ἐργασία τοῦ Γραφείου αὐτοῦ εἶναι, τώρα, νὰ συνδεθεῖ ἐπίσημα καὶ νὰ δράσει συντονισμένα, κάτω ἀπ' τὸ ἴδιο πρόσταγμα, μ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας, ὅσοι νοιώθουν τοὺς στενοὺς μας ὀρίζοντες, σ' ὅποιο ἐπίπεδο κι' ἂν παρουσιάζονται αὐτοί. Γιατί ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἀμέσως μετὰ τὴν ἀγγελία τῶν πρώτων Δελφικῶν Ἐορτῶν, σὰν ἐγκαινίων μιᾶς ἐτοιμαζόμενης μεγάλης λειτουργίας μὲς στοὺς ναοὺς τοῦ Πνεύματος, θέσαν τὰ χέρια τους κι' ὀρκίστηκαν στὸν ἀγῶνα. Καθημερινὰ κι' ὁλοένα πιὸ πολλὰ γράμματα λαβαίνει ὁ Σικελιανὸς ὅλων αὐτῶν ποὺ τοῦ ἀναπνέουν τὴ διαθεβαίωση τῆς πίστης τους κι' ἀδημονοῦν γιὰ τὴ μεγάλη στιγμή.

Ἀπ' τοὺς πρώτους αὐτοὺς εἶναι ὁ μεγάλος Πολωνὸς 'Ελληνιστὴς Zielinski, ποὺ μὲς τὰ γερατειά του πιά δὲν ὁραματίζεται παρὰ τὴν Δελφικὴν 'Ελλάδα καὶ τὴ Δελφικὴ παγκόσμιο. Ὁ γνωστὸς ἐπίσης μεγάλος Ἰνδὸς συγγραφεὺς Dham Gopel Mukerji ἐπαναλαμβάνει στὸ Σικελιανὸ ὅτι τονίζει σ' ἓνα βιβλίο του: «ὅτι ἡ Εὐρώπη, δηλαδὴ, δὲν μπορεῖ νὰ τραβήξει τὴν ἀνθρωπότητα· δὲν εἶναι, λέει, οὔτε γιὰ, γιὰ νὰ τὴ θεωρήσουμε παιδαγωγὸ μας, οὔτε ἀρκετὰ νέα γιὰ νὰ τὴν εὐρύνουμε χαριτωμένη. Δὲν ὑπάρχει πιά τῆς παρὰ ἡ 'Ελλάδα ποὺ μιλεῖ στὴν καρδιά τῶν Ἰνδῶν». Τὰ ἴδια εἶναι καὶ τὰ μνημόματα τοῦ Κορμπέ, καθηγητῆ στὴν Ἰνδοκίνα. Ὁ Bemans, πρῶν ὑπουργὸς τῆς Παιδείας στὸ Βέλγιο, ζητάει νὰ χρισθεῖ ἀντιπρόσωπος τῆς Δελφικῆς κίνησε στὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἱδρύσει ἐκεῖ Δελφικὸ σπῆτι. Ὁ Ἰταλὸς Emilio Bodrero, ὁ Γερμανὸς Hauptman, ὁ Wiegand, ὁ Ἄγγλος 'Ελληνιστὴς Murray, ὁ Ρώσος Glinka, ὁ Mario Meunier, ὁ Gabriel Boissy, ὁ Valéry περιμένουν πάντα τὸ μήνυμα γιὰ τὴν ἐντονη δράση στὸν τόπο τους. Οἱ Ἰάπωνες διανοούμενοι τῆς 'Εταιρείας διεθνῶς πνευματικῆς συνεργασίας μαζί μὲ λίγα βιβλία ποὺ στείλαν προχθὲς ὡς δῶρο στὸ Σικελιανό, τόνισαν τὴν πίστη τους ἐπὶ τὴν προσπάθειά του καὶ τὴν ἀναλογία τῶν σκοπῶν τους μὲ τοὺς τοῦ Δελφισμοῦ.

Ἐνα σημαντικὸ, ποὺ πετυχαίνει ἡ Δελφικὴ προσπάθεια κατὰ τὴν προσεχῆ ἀνοιξή, εἶναι ἡ συγκρότηση στοὺς Δελφοὺς τοῦ Συνεδρίου τοῦ Institut Intellectuelle de Coopération International, ποὺ ὁ πρόεδρος του Henri Bonnet δέχτηκε εὐχάριστα τὴν πρόταση τοῦ Σικελιανοῦ. Τὸ ἴσχυται αὐ-

τό, πού είναι ή καθαρά πνευματική κι' ανώτερη Κοινωνία τῶν 'Εθνῶν καί πού ἀποτελεῖται ἀπό τὰ πιό ἐκλεκτά πνευματικά στελέχη τῆς ἐποχῆς μας, πρόκειται νά ἐξετάσει στούς Δελφούς, τόν παγκόσμιον στίβο τοῦ Φωτός, τό θέμα «μιάς ανώτερης ἐκπαίδευσης καθῶς τό θέλει πιά ή ἐποχή μας» ὅπως τό ὅρισε ὁ ἴδιος ὁ Σικελιανός.

Σύντομα ἐπίσης ἐλπίζεται ν' ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες γιά τήν ἀνοικοδόμηση τῆς Δελφικῆς πόλης, σιμά στή σημερινή κωμόπολη σύμφωνα μέ τὰ ὀρισθέντα σχέδια, ὅπου θά ὑπάρξουν «σπίτια» πνευματικά ὅλων τῶν 'Εθνῶν, ὅπως ἔχουν δηλώσει. Ἡ 'Ιαπωνία, ή Γερμανία, ή 'Αμερική περιμένουν τήν ἀγγελία τῆς ἀρχῆς τῶν ἐργασιῶν καί τήν πρόσκληση ἀπό μέρος τῆς 'Ελλάδας γιά νά οἰκοδομήσουν τό δικό τους Κέντρο.

Γιά τό 1936 προβλέπονται οἱ Δελφικές 'Εορτές, ὅποτε θά δοθεῖ ἴσως ή τριλογία τῆς «'Ορέστειας» καί μέ τήν ἐκφραση πιά αὐτή τήν καλλιτεχνική καί τήν κατεύθυνση τήν ὀρθή, ὕστερα, τοῦ παγκόσμιου ἐνδιαφέροντος, ή Δελφική 'Ιδέα μπαίνει στόν πιό πλατύ της δρόμο καί ἐνεργά καί αὐτόματα πιά θά ἀνακαθίστασιν οἱ Ρυθμοί, πού νά βασίσουν τό οἰκοδόμημα τοῦ οὐσιαστικώτερου ἀνθρώπινου συνόλου.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΜΗΧΙΩΤΗΣ

Πῶς ζοῦσε ὁ Φῶσκολος

— 'Από τό ἄκρως ἐνδιαχέρον ἀνέκδοτο χειρόγραφό τοῦ Brunetti, πού ἀνακάλυψε στά πλούσια ἀρχεῖο τοῦ Βαλαωρίτη ὁ κ. Biagi καί πού δημοσιεύεται σύντομα στό «Giornale Storico», ἀποσποῦμε μερικά κομμάτια, μή θέλοντας νά καταχρασθῶμε τήν εὐγένεια τοῦ κ. Καθηγητοῦ, πού μάς τό ἔδωσε ὅλο-σπῆ διάθεσή μας.

§ 114.—'Ο τρόπος τῆς ζωῆς τοῦ Φῶσκολου, ἦταν συνήθως ὁ ἐξῆς: Σηκωνόταν στίς ὀχτῶ καί, ἂν καμμιά ἐπείγουσα ὑπόθεση δέν τόν ἀνάγκαιζε νά βγαί, ἔμεινε στό σπίτι ὅλο τό πρωί, τελειῶς ντεσαμπιγιά, συχνά μέ τό πούκαμισο, τό δέ καλοκαίρι καί ὁλότελα γυμνός. Στεκόταν, σάν ἔγραφε, τό περισσότερο ὀρθός. 'Όταν ὁμως διάβαζε, ξαπλώνονταν στόν καναπέ, στό κρεβάτι ή καί στό πάτωμα, πάνω σ' ἓνα χαλί ή σέ κουβέρτα. Τίς μέρες πού αἰσθανόταν ἀνήσυχος (torpore), περπατοῦσε κατσουφιασμένος στά δωμάτια, πότε σιωπηλός καί πότε σφυρίζοντας ή σιγοτραγουδώντας στίχους. Τό χειμῶνα στίς 4 καί τό καλοκαίρι στίς 6 ντυνόταν ή, καλύτερα, ἔβαζε, σάν παιδί, τόν ὑψηρότερον καί τοῦ φοροῦσε τὰ παπούτσια καί τὰ ρούχα... Μόλις τελειῶνε τήν τουαλέττα του, κομφός καί καλλωπισμένος, πήγαινε περίπατο, πάντα σχεδόν μόνος, σπανίως μ' ἓνα δυό φίλους, ποτέ ὁμως μέ μεγάλη συντροφιά. Μετά, ἂν δέν ἦταν καλεσμένος σέ τραπέζι ἀπό κανέναν Πρέσβη, στρατηγό, ή φίλο του, πήγαινε στοῦ Marchand ή στοῦ Veillard, πού ἦταν τότες τὰ πιό ὀνομαστά ρεστωράν τοῦ Μιλάνου. Τό γεῦμα του ἦταν λιτό ἀπό δυό τρία πιάτα κι ἀπό κανένα πρωτόλυθο φρούτο. 'Επινε συνήθως κρασί νερωμένο καί συχνά μόνο νερό. Δέν ἦταν λαίμαργος, μήτε ὑπερβολικός. Τοῦ ἄρεσαν ὁμως φαγιά ἐκλεχτά καί μαγειρεμένα μέ ἄκρα καθαριότητα. Πρό πάντων ἤθελε τό τραπέζι στολισμένο μέ καθαρές πετσέτες, ὁλοκάθαρα ποτήρια κι ἀπαστράπτοντα πιάτα.

'Όταν τελειῶνε τό γεῦμα, κατά τή διάθεση πού εἶχε, ἤ ἔμεινε κουβεντιάζοντας λιγάκι ή τραβοῦσε σιωπηλός, στό Καφενεῖο Borroni, ὅπου μέ ἁσιατική σοβαρότητα, ροφούσε ἀργά ἓνα μεγάλο φλυτζάνι καφέ, πού ἦταν τό εὐνοούμενό του πιστό καί πού συνείδηζε νά λέει: «Τό νέκταρ τοῦ 'Απόλλωνα».

Σύχναζε περισσότερο στό θέατρο παρά σέ συναναστροφές. Μετά τὰ μεσάνυχτα πήγαινε στή σάλα τοῦ καφέ - Μπορράνι ή στήν 'Ι'Accademia de' Pitagorici, πού τήν περιγράφει μέ τόση χάρη στό «Χρονικά τῶν Γραμμάτων

καί 'Επιστημῶν». 'Εκεῖ μαζεῖονταν μιὰ εὐχάριστη συντροφιά ἀπό νεαροῦς λογίους, πού παρακινούμενοι ἐπιδέξια ἀπό τόν ἐγκυκλοπαιδικό Briche (πού ἀκριβῶς ἀναφέρει ὁ Μπόττα, ὡς ὑποκινητή τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 16 Μαΐου στή Βενετία) ἔδειχναν τή λάμψη τοῦ πνεύματός τους. Ἡ συγκέντρωση σταῖσε κάποτε μέχρι τὰ χαράματα.

Στίς ἡμέρες, πάλι, πού ή 'Αθηνά τοῦ ἦταν εὐγενικά σέ δῶρα, κλεινόταν στό σπίτι του. 'Ετσι κανείς ποτέ δέν τόν εἶδε νά γράφει στίχους, συνήθεια πού εἶχε καί ὁ Βολταῖρος, πού γιά ἑπτὰ χρόνια εἶχε ἀπογοητεύσει τήν περιέργεια κι αὐτοῦ τοῦ γραμματικοῦ τοῦ Κολλίνι.

'Η πεντηκονταετηρίδα τοῦ Βράϊλα

— Στό πολιτικό μνημόσυνο πού διοργάνωσε ὁ Φιλολογικός Σύλλογος «Παργασός» στίς 22 Δεκ. ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κ. 'Εμμ. Πεξόπουλος πραγματεύτηκε γιά τό φιλοσοφικό ἔργο τοῦ ἐπιφανοῦς πολιτικοῦ, ὁ δέ Πρόεδρος τοῦ «Παργασοῦ» καί διακεκομμένος 'Επτανήσιος, κ. 'Ι. Καραβίας μίλησε γιά τό βίο καί τήν πολιτική του δράση. 'Από τόν ὁρατο λόγο τοῦ τελευταίου πού δημοσιεύθηκε στήν «'Αλήθεια» Κερκύρας καί μεταφράστηκε στό «Messager d'Athènes», πέρνουμε τίς παρακάτω περικοπές:

'Ο Πέτρος Βράϊλας 'Αρμένιος ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τήν 10ην Δεκεμβρίου 1812 ἐκ πατρὸς Δημητρίου Βράϊλα καί μητρὸς 'Αννας 'Αρμένη, τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων ἀπὸ σεβασμὸν καί στοργήν συνεδύασε καί διετήρησε. Πρῶτον ἐφοίτησεν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα τῆς Κερκύρας, ἰδιαιτέρως μαθητεύσας παρὰ τῷ ἐγκρίτῳ καί φιλοπάτριδι κληρικῷ 'Ανδρέᾳ 'Ιδρωμένῳ, τῆς γνωστῆς λογίας Κερκυραϊκῆς οἰκογενείας, ὁ ὁποῖος ἐνεστάλαξεν εἰς τήν εὐγενή ψυχὴν τοῦ νεαροῦ Βράϊλα τὴν ἀκράδαντον πίστιν πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καί τὸ σέβας πρὸς τὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν.

Πρὸς πληρεστέραν ἐκπαίδευσιν ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν γονέων του. τὸ 1829 εἰς Βολωνίαν τῆς 'Ιταλίας, ὅπου διήκουσε φιλοσοφικὰ καί φιλογολικὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ 'Ιταλοῦ Παύλου Κώστα (Paolo Costa). Κατόπιν μετέβη εἰς Γενεύην τῆς 'Ελβετίας πρὸς τελειοτέραν ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, καί τὸ 1832 εἰς Παρίσιους, ὅπου ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου 'Αλλ' ἐνῷ ἐσπούδαζε τὴν ἐπιστήμην τοῦ Δικαίου, δὲν παρημέλει καί τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας, καί ἦτο τακτικὸς ἀκροατὴς τοῦ μεγάλου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γάλλου φιλοσόφου Βίκτωρος Κουζέν. 'Ανακηρυχθεὶς Νομοδιδάκτωρ τὸ 1832, ἐπέστρεψεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἤρχειτο δικηγορῶν, διακρινόμενος καὶ διὰ τὴν δικανικὴν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ρητορικὴν του δεινότητα. Συγχρόνως συνέλαβε καί ἐπραγματοποίησε τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως τῆς 'Αναγνωστικῆς 'Εταιρείας, ἡ ὁποία ἐπὶ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα διετέλεσε καί διατελεῖ εὐτυχῶς ἀκόμη ἐκλεκτὸν πνευματικὸν καί κοσμικὸν κέντρον τῆς Κερκύρας.

Τὸ 1840 ή 'Ιόνιος Κυβέρνησις, ἐκτιμῶσα τὴν ἱκανότητα τοῦ Βράϊλα διώρισεν αὐτὸν δικαστὴν εἰς Ζάκυνθον, μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας 'Υποθηκοφύλακα Κερκύρας, θέσιν περιβλεπτοῦν τότε, καί ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπεχώρησε τὸ 1842. Καταγινόμενος εἰς νομικὰς καί φιλοσοφικὰς μελέτας ἀνεμινύθη εἰς τὴν φιλελευθέρων πολιτικὴν ὁμάδα ἐγκρίτων πολιτῶν, ἡ ὁποία, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ διασπρεποῦς ἱστοριοδίδου 'Ανδρέου Μουστοξύδη, εἰργάζεται ἀπὸ τοῦ 1839 ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀνελευθέρου καί καταπιεστικοῦ Συντάγματος τῆς 'Ιονίου Πολιτείας, τὸ ὁποῖον ἐπέβαλεν εἰς αὐτὴν τὸ 1817 ὁ Πρῶτος Λόρδος Μέγας 'Αρμοστής τῆς 'Επτανήσου Θωμᾶς Μαΐτλανδ. 'Η τοιαύτη πατριωτικὴ ἐνέργεια ἐτελεσφόρησεν ὅταν ἦλθεν ὡς ἄρμοστής ὁ Λόρδος 'Ιωάννης Σείτων, ἀνὴρ φιλελεύθερος καί προοδευτικός, ὁ ὁποῖος ἐθέσπισε τὴν ποθητὴν ἐλευθεροτυπίαν καί τὴν διενέργειαν ἐλευθέρων βουλευτικῶν ἐκλογῶν.

'Ο μακαρίτης Βράϊλας ἴδρυσεν τότε τὸ 1849, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ποιητοῦ 'Ανδρέου Κάλβου, τοῦ νομομαθοῦς Ναπολέοντος Ζαμπέλιου καί τῶν διακεκομμένων λογίων Σπυρίδωνος Ζαμπελίου καί 'Ιωάννου Πετριτσόπουλου, τὴν ἐφημερίδα «Πατρίς», ἡ ὁποία ἐξεδίδετο ἑλληνιστί καί γαλλιστί καί τῆς ὁποίας τὰ ἐμβριθέστατα κύρια ἄρθρα ή ἐπισκόπησις τῶν διεθνῶν γεγονότων καί

αἱ φιλολογικαὶ ἐπιφυλλίδες ἦσαν πολλοῦ λόγου ἄξια καὶ ἀνεγνώσκοντο ἀπλήστως. Ἡ ἐκδοσις τῆς «Πατρίδος» κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπετέλεσε μεγαλειώδη σταθμὸν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου. Ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος Ὁθων, ἀναγνώσας τὴν «Πατρίδα», εἶπεν ὅτι «ἡ Κέρκυρα ὄχι μόνον ἀπὸ γεωγραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς Ἑλλάδος».

Ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἐκλογῶν προῆλθεν ἡ Θ' Ἰόνιος Βουλὴ, ὑπ' αὐτῆς δὲ ἐξεδόθησαν τὰ πρῶτα πατριωτικὰ ψηφίσματα, ἡτοὶ ἡ καθιέρωσις τῆς Ἑλληνικῆς ὡς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Ἰονίου Κράτους καὶ τῆς 25ης Μαρτίου ὡς Ἐθνικῆς ἑορτῆς.

Φυσικὸν ἦτο ὁ ἀείμνηστος Βράϊλας, τυγχάνων ἤδη ἡγέτης τῶν μεταρρυθμιστῶν νὰ πολιτευθῇ, ἀλλὰ δις ἀπεκλείσθη παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὴν Βουλὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δῆθεν δὲν εἶχε τὴν Ἰόνιον Ἰθαγένειαν. Τέλος τὸ 1852 ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐκλογὴ του ὡς βουλευτοῦ Κερκύρας καὶ συγχρόνως ἐξελέγη Πρόεδρος τῆς 10ης Βουλῆς τὴν ὁποίαν διηύθυνε μετὰ μεγάλης δεξιότητος καὶ ἄκρας ἀμεροληψίας. Μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἀνιψώθη εἰς τὸ ὑπατον ὑπαλληλικὸν ἀξίωμα τῆς Ἰονίου Πολιτείας, τὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Γερουσίας, θέσιν ἣν διετήρησε μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς Ἑνώσεως, 21 Μαΐου 1864.

Τῷ 1854 ὁ ἀείμνηστος Βράϊλας διορίσθη Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, τὴν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐοιδήμου Κόμητος Γκιλφορντ καὶ ἡ ὁποία σπουδαίας ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην. Εἰς αὐτὴν ὁ Βράϊλας ἐδίδασκε ἀνελλιπῶς, μέχρι τῆς καταργήσεώς της, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ὑπῆρξε σφάλμα καὶ ἀδίκημα διὰ τὴν ὠραίαν Κέρκυραν καὶ τὰς λοιπὰς νήσους.

Ἀμα τῇ συστάσει τοῦ πρώτου Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὁ Βράϊλας διορίσθη Σύμβουλος, καὶ συγχρόνως τῷ προσεφέρθη ἡ ἔδρα τῆς Φιλοσοφίας εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἀπεδέχθη ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Φίλιππον Ἰωάννου, ὅστις εἶχεν ἀπολυθῇ ὡς φίλος τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος. Τὴν 16ην Μαρτίου 1865 ἐγένετο Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπὸ Πρωθυπουργὸν τὸν ἀείμνηστον Ἀλέξανδρον Κουμουνδούρον, τιμῶντα ἰδιαζόντως τὸν ὑπέρροχον πολιτικὸν καὶ φιλόσοφον, τὸ δὲ 1867 διορίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ.

Ὁ Πέτρος Βράϊλας Ἀρμένης λόγῳ ἡθους, ὑπερόχου μορφώσεως, πολιτικῆς καὶ διπλωματικῆς δεινότητος καὶ τοῦ σπινθηροβόλου πνεύματος, ἀμέσως κατέκτησε καὶ τὴν εὐνοίαν τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτικῶν καὶ διπλωματικῶν κύκλων καὶ τὸν βαθύτερον σεβασμὸν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμογενῶν.

Εἰς Λονδίνον διέμεινε μέχρι τοῦ 1873, ὅτε κατηργήθησαν προσωρινῶς αἱ πρεσβεΐαι τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ τὴν ἀνασύστασιν αὐτῶν διορίσθη τὸ 1874 πρεσβευτὴς εἰς Πετροῦπολιν, ὅπου ὑπὸ τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Β' καὶ ὅλης τῆς Ρωσικῆς Κοινωνίας ἀπελάμβανε μεγίστης συμπαθείας καὶ ἐκτιμήσεως καὶ ἐπωφελῶς εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων.

Μετέσχε μετὰ τοῦ ἀείμνηστου Θεοδώρου Δηληγιάννη ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Βερολίνειον Συνέδριον τοῦ 1878 καὶ τὸ ἐπὶ ἔτος 1879 μετέβη ὡς ἐκτακτος ἀπεσταλμένος εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου μετὰ τοῦ μακαρίτου Ἀνδρέα Κουντουριώτη, πρεσβευτοῦ, διεπραγματεύθη μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως τὸν διακανονισμὸν τοῦ συνοριακοῦ ζητήματος, ἔπειτα μετετέθη εἰς Παρίσιους καὶ τὸ 1882 ἐκ νέου πρεσβευτὴς εἰς Λονδίνον, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπισυμβάντος τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1884.

ΙΠΠ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

Οἱ Βιβλιοθήκες Ζακύνθου

—Κατατίθεται νομοσχέδιο συντεταγμένο ἀπὸ τὸν ἐπιφανῆ Ζακύνθιο κ. Νικ. Κολυβά, γιὰ τὴν ἑνωση τῶν Βιβλιοθηκῶν Ζακύνθου—Δημοσίας, Δημοτικῆς καὶ Δε-Βιάς — σὲ μιὰ πού θὰ ἐγκατασταθεῖ στὸ Μέγαρο Μαρτινέγκου. Ἐκτενέστερα γράφουμε στ' ἄλλο τεῦχος.

Ἡ ἐνίσχυση τῶν Ἑπτανησιακῶν μελετῶν

— Συνεστήθη στὴν Κέρκυρα ἀπὸ διακεκριμένους λόγιους καὶ φιλόστορας συνεταίριστική «Ἐταιρία πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑπτανησιακῶν μελετῶν» μετὰ τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν νὰ παρουσιάσει τὴν Ἑπτανησιακὴν σκέψιν στὴν ἱστορικὴ τῆς ἐξέλιξι, σ' ὅλες τῆς τις ἐκφάνσεις. Λεπτομερῶς θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο.

Ραδιοφωνικὴ διάλεξι περὶ Ζακύνθου

— Μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Ζάκυνθος τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ κάμπου» ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Μπαρί μεταβίβασε (14 Ἰανουαρίου) περιγραφικὴ διάλεξι τῆς Κας Μινώτου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λαογραφίας τοῦ νησιοῦ.

Ναθαναὴλ Δομενεγίνης

— Ἐνας ἀπὸ τοὺς τελευταίους Ζακυνθίους εὐπατρίδες ποὺ στόλιζαν ἄλλοτε τὸ νησί, καλλιεργώντας τὰ γράμματα καὶ τὶς καλὰς τέχνες, ὁ Ναθαναὴλ Δομενεγίνης ἔλλειψε καὶ αὐτὸς τὸν περασμένο μῆνα. Εἶχε ἐκδώσει συλλογὴ ποιημάτων, μετάφρασι τῶν Ἑλίων τοῦ Φωσκόλου κ.τ.λ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ*

Ἐ. Ἰ. Ἐμμανουήλ. Ἡ Φαρμακευτικὴ εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Ἑπτάνησον ἐπὶ Βενετοκρατίας καὶ Ἀγγλικῆς Προστασίας. Ἀθῆναι 1934. (Πραγματεία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν).

Εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν αὐτὴν ἀνακοίνωσιν του, γενομένην ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Μαΐου 1934, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἐμμανουήλ, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἔδωκεν ἐνδιαφέρουσαν καὶ πλήρη εἰκόνα τῆς ἐν Ζακύνθῳ φαρμακευτικῆς τέχνης, ὁργανωμένης κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἐν Βενετίᾳ φαρμακείων, ἅτινα ἐθεωροῦντο τὰ τελειότερα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐν Ζακύνθῳ τὰ φαρμακεία ἦσαν ἐντενκτήρια τῶν ἐπιστημόνων, εὐγενῶν καὶ λογίων. Μέχρι δὲ τῶν τελευταίων ἐτῶν ἤρμασαν τὰ γνωστὰ φαρμακεία τοῦ Μάρσαρη, τοῦ Πελεκάση, τοῦ Βαρβιάνη καὶ τοῦ Ρούσου. Τοῦ πρώτου τούτων ζωντανὴν εἰκόνα ἔδωκεν ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος εἰς τὸ μυθιστόρημά του «Μαργαρίτα Στέφαν». Ὁ κ. Ἐμμανουήλ περιορίσθη, ὡς ἦτο ἐπόμενο, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ζακυνθινῶν φαρμακείων ἀπὸ ἱστορικῆς μόνον ἀπόψεως. Ἀξιοπεριεργὸς ὅμως εἶναι καὶ ἡ κοινωνικὴ σημασία τῶν. Ὁ διαπρεπὴς ἱστοριοδίφης Ζακύνθου κ. Ζῶης θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματευθῇ τὸ θέμα λεπτομερέστερον, ἀποκαλύπτων διαφωτιστικὰ ἀνέκδοτα.

Ἡ μελέτη τοῦ κ. Ἐμμανουήλ εἶναι καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως σημαντικὴ, διότι ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν, περιέχει καὶ φωτογραφικὰ ἀποτυπώματα διπλωμάτων καὶ ἀδειῶν ἐξασκήσεως τῆς φαρμακευτικῆς τέχνης, ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς ἐν Βενετίᾳ Σχολῆς καὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἰονίου Ἀκαδημίας, ὡς καὶ διαφόρων φαρμακευτικῶν δοχείων.

Ω.

* Γιὰ τὸ πολύκροτο βιβλίον τῆς κ. Ταρσούλη: «Κάστρα καὶ Πολιτείες τοῦ Μωρητῆ», θὰ γράψωμεν ἐκτενῶς στ' ἄλλο φύλλον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Διον. Π. Καλογεροπούλου: «Σύντομος βιογραφία του Σαμουήλ Χάου» (Ἀμερικανοὶ Φιλέλληνες). Ἀθήναι, 1935.
- Διον. Π. Καλογεροπούλου: «Κερκυραϊκὴ βιβλιογραφία» (1900-1938). Ἀθήναι, 1935.
- Παναγ. Μαυροῦ: «*Ἀδελφότης*». (Ποιήματα). Ἀθήναι, 1934, δρ. 20.
- Μαριέττας Μινώτου: «*Ορατίου*». — «*Ἡ Ποιητικὴ Τέχνη, οἱ ἐπιστολὲς στὸν Αὔγουστο καὶ τὸ Φλώρο, καὶ ὁ Ἐκατονταετηρικός ὕμνος*». (Μετάφρ. σχολιασμένη). Β' ἐκδοσις. — Πρόλογος: Κωστή Παλαμᾶ. Ἐκδόσεις Ἀνεξαρτήτου. Ἀθήναι 1935, δρ. 30.
- Μαριέττας Μινώτου: «*Ὀμιλίες ἀπὸ τῆ Ζάκυνθο*» (Γ' τόμος λαογραφίας Ζακύνθου). Ἀθήναι, 1935, δρ. 50.
- Σπύρου Μινώτου: «*Ἡ παραχώρησις τῆς Πάργας στὸν Ἀλῆ*. Αἱ περὶ τὴν μᾶς ἱστορικῆς ἐκδόσεως τοῦ Φωσκόλου». Ἀθήναι, 1935, δρ. 20.
- Κ. Καιροφύλα: «*Οἱ πρόδρομοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως εἰς τὴν Ἰταλίαν*». (Μέρος Β'). «*Ὁ Βησσαρίων καὶ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα εἰς τὴν Ἰταλίαν*». (Ἀνατύψεις ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, 1935).
- Μανώλη Κριαρᾶ: «*Ἡ Κρητικὴ κωμῶδια «Φορτουνάτος» τοῦ Μάρκου Φώσκολου*». (Ἀνάλυση καὶ παρατηρήσεις). Ἀνατύψεις ἀπὸ τὸ Ἡμερ. τῆς Μ. Ἑλλάδος). Ἀθήναι, 1935.
- Δ. Π. Πασχάλη: «*Κοτζαμπάσδες*» (Ἀνατύψεις ἀπὸ τὸ Ἡμερ. τῆς Μεγ. Ἑλλάδος). Ἀθήναι, 1935.
- Μητροπολίτου Παραμυθίας Ἀθηναγόρα: «*Φῶς ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων*. *Ἡ Ὀμηρικὴ Αἰθιοπία καὶ ἡ Λέσβος*». Ἀθήναι, 1934.
- Μητροπολίτου Ἀθηναγόρα: «*Αἱ νῆσοι τῶν Παξῶν*». Ἀθήναι, 1934.
- Δημ. Κ. Μάργαρα: «*Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν περιοδικῶν*. *Ε' α' Ἑστία*». (Ἀνατ. ἀπὸ τὸ Ἡμερ. τῆς Μεγ. Ἑλλάδος). Ἀθήναι, 1935.
- Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλη: «*Ἑλένη Ἀλταμούρα*». Ἡ πρώτη ζωγράφος τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ 21. — Ἀθήναι 1934, δρ. 30.
- Ἀγ. Θέρου: «*Τὰ λυρικά τοῦ Σικελιανοῦ*». Πρόλογος—ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του. Ἀθήναι, 1935, δρ. 50.
- Δώρου Γ. Πεφάνη: «*Τὸ αἰώνιο τῆς ἀγάπης παραμῦθον*» καὶ ἄλλα διηγήματα». Ἀθήναι, 1935, δρ. 20.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Στὴν «*Ἀλήθεια*» σ' ἀπάντησιν ἐπιστολῆς τῆς Κας Μινώτου σχετικῶς μετὰ τὸ ζήτημα τῆς προτομῆς τοῦ Σολωμοῦ στὴν Κέρκυρα, ποὺ ὑποκίνησε ὁ κ. Θεοδ. Μακρῆς, ὁ τελευταῖος δημοσιεύει ἐπιστολὴ (12 Ἰουλίου), ποὺ πληροφορεῖ ὅτι «ἡ προτομὴ τοῦ μὲν Μαντζάρου, ἀνατεθεῖσα εἰς τὸν γλύπτην κ. Τόμπρον ἐπερατώθη ἤδη καὶ ἀπεστάλη εἰς τὴν Κέρκυραν, ἡ τοῦ Σολωμοῦ ὅμως, παραγγελθεῖσα εἰς τὸν γλύπτην κ. Δημητριάδην καθυστερεῖ ἀκόμη... Οὕτως ἐλπίζεται ὅτι αἱ προτομαὶ τῶν δύο ἐξόχων ἀνδρῶν, τὸσον συνδεδεμένους εἰς τὴν ζωὴν των, καὶ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοφυΐα συνεχωνεῖται εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ μουσικὴν σύνθεσιν τοῦ Ἑθνικοῦ μας Ὕμνου, θὰ στολίσουν προσεχῶς τὴν πλατεῖαν μας, ὑπὸ τὰς ἐπεφημίας τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ... καὶ θὰ ἐκπληρωθῇ οὕτω ἡ τὸσον καθυστερήσασα ἱερὰ ὑποχρέωσις τῶν Κερκυραίων».
- Στὸ «*Νεολόγο*» (Πατρῶν) Νοέμβρ. «*Εντυπώσεις ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο*». — Ἀρχαιοφυλακεῖον (ἐνδιαφέρον).
- Στὴν «*Ἑλλ. Ἐπιθεώρηση*» (Ἰούνιος). — Πολὺ ἐνδιαφέρον ἱστορικὸ σημεῖωμα τοῦ κ. Π. Χριστοπούλου: «*Τακτοποιήσεις τῶν κοινῶν τῆς Ζακύνθου*». Διακρίσεις τάξεων καὶ εἰσαγωγή τῆς Χρυσῆς Βίβλου». — «*Ἡ Ζάκυνθος ὑπὸ τοὺς Ἐνετούς*». — Στὸ τεῦχος Ἰανουαρίου: «*Ἡ θεατρικὴ διαφῆμισις ἀνὰ τὸν κόσμον*» τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη.
- Ἡ *Giornale d'Italia* καὶ τὸ *Popolo di Roma* (21 Αὐγ. καὶ 6 Ἰανουαρίου).

ἀναδημοσιεύουν ἑποπασμὰ σχετικῶν κρίσεων τῆς *Ιόνιος Ανθολογίας*. Ἐπίσης καὶ τὸ «*Messaggero*» τῆς 6 Ἰανουαρίου.

— Στὴ *Roma della Domenica* (28 Ὀκτ.): «*Divagazione letterarie*», τοῦ ἐπιφανοῦς συγγραφέως κ. Arnaldo Cervasato, (γνωστοῦ καὶ διὰ τὸ βιβλίον του *Paesi e Marine di Grecia*) ὅπου μιλεῖ γιὰ τὴ συμβολὴ τῆς Κας Μινώτου στὸ νὰ γνωρίσουν οἱ Ἕλληνες τὰ λογοτεχνικὰ ἰταλικά ἀριστουργήματα.

— Στὴ *Rivista d'Oriente* (Ὀκτ.), διήγημα ἰαπωνικὸ τοῦ Λευκάδιου Hearn.

— Στὸ «*Libre*» (Μάιος), σημειώνουμε τὸ χαρακτηριστικὸ ἄρθρον τοῦ Ρουσσέλ γιὰ τὸ Σικελιανό, καθὼς καὶ τὸ ἄλλο γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Π. Βλαστοῦ «*Greek belingualism and some parallel cases*».

— Στὸ «*Studi Senesi*» (τόμος XLVIII, τεῦχος 3—4, σελ. 403), ὄργανο τοῦ περιφημοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σιένας, ὁ καθ. καὶ Διευθυντὴς Alberto Bertolino πραγματεύεται τὸ *Rebellion des Popolari* τῆς Κας Μινώτου. Στὸ ἴδιο τεῦχος μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἱστορικὴ μελέτη: «*Il popolo di Vicenza*».

— Στὴν «*Ἐφημερίδα τῶν Ἰθακησίων*» (1 Σεπτ.), ἡ ἐνδιαφέρουσα διὰλεξις τοῦ κ. Γερ. Λεκατσᾶ στὸν ἐορτασμὸ τῆς Ἐπετείου τῆς μάχης τοῦ Ἀλά.

— Στὸν «*Φιλελεύθερο*» (Ζακύνθου, 5 Αὐγ.). Ἐπιστολὴ τοῦ Μητροπολίτου Ζακύνθου Χρυσόστομου, σχετικῶς μετὰ τὴ Ζακύνθιν καὶ Κρητικὴ μουσικὴ. Στις 30 Δεκ.: «*Ἐνιαυσία πνευματικὴ ἐπιθεώρησις*» τοῦ κ. Α. Χ. Ζώη.

— Στὸς «*Παξοὺς*» (15 Σεπτ.) ἄρθρον τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηναγόρα: «*Αἱ νῆσοι τῶν Παξῶν*». — Ἐπίσης Παναγιώτης Μητσιάλης κ.τ.λ. — Στὸ φύλλον τῆς 1ης Ἰουλίου: «*Ἡ ὀνομασία τῶν Παξῶν καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς*», τοῦ κ. Θ. Μακρῆ. — Διαβάζουμε ὅτι ἐπανιδρύεται τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον Παξῶν.

— Στὴν «*Ἑστία*» (16 Ἰαν.): «*Ἀσημονημένοι Φιλέλληνες*» (3 Ἰαν.). — «*Αἱ Ἀθήναι κατὰ τὸ 1922*». «*Δικτατορία ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν*». — «*Ὁ Φρούραχος τῶν Ἀθηνῶν*» κ. Γατοπούλου. — (4 Ἰαν.): «*Μία ἐρμηνεύτρια τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας* — ἡ κ. Hedwig Lüdke». — (10 Ἰαν.): «*Ἐὶς τὸ χρονικὸν τῆς Φραγκικῆς κατακτήσεως*» — «*Τὸ Προξενικὸν ζήτημα*» (27 Δεκ.) τοῦ Ἀνανδρομάρη. — Στις 19 Ἰαν. διαβάζουμε: «*Ἡ Στέλλα Βιολλάντη*», ἡ ταῖνια δηλαδή, ἡ ὁποία ἐγυρίσθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὸν ἐκπαινετὸν ἐργον τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου καὶ ἡ ὁποία τόσα προεκάλεσε δυσμενῆ σχόλια, ἤρχισε νὰ προβάλλεται, μετὰ θορυβώδη διαφῆμισιν, μετὰ τῶν Ἑλλήνων παροίκων εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην καὶ θὰ προβληθῇ ἐν συνεχείᾳ εἰς διαφόρους ἄλλας πόλεις. Ἀπὸ τὴν πρῶτην ὅμως προβολὴν ἤρχισαν νὰ διατυπώωνται διαμαρτυρίαι διὰ τὸ κακὸν κινηματογραφικὸν κατασκευάσμα καὶ ἐναντίον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀργανισμοῦ Τουρισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπέτρεψε τὴν ἀποστολὴν του εἰς τὴν Ἀμερικὴν».

— Στὴν «*Ἑβδομάδα*» (1 Ἰαν.): «*Οἱ θρύλοι τῶν μηνῶν, Γενάρης, ὁ βασιλεὺς τοῦ Χρόνου*». (9 Ἰαν.): «*Τὰ φῶτα στὸ νησί*». (16 Ἰαν.): «*Γιατί ἀντίξουν οἱ ἀμυγδαλιές*».

— Στὴν «*Ἐπτάνησο*» (Κερκύρας, 10 Ἰαν.) ἀνέκδοτο σημεῖωμα τοῦ Σπ. Δεβιάξη γιὰ τὸν Παῦλο Ρωμανέλη. Ἐπίσης 22 Ἰαν. γιὰ τὸν πρῶτον μεταφραστὴ τῶν «*Τάφων*» τοῦ Φωσκόλου, Ματθαῖο Κάλλο. — Ἐξακολουθοῦν σὲ συνέχειες «*Ἰάκωβος Πολυλάς*» καὶ «*Ἰωάννης Ζαμπέλιος*».

— Στὸ «*Κερκυραϊκὸ Βῆμα*», (1 Ἰαν.): «*Οἱ θρύλοι τῶν μηνῶν*». — Ὁ μικρὸς Χριστὸς καὶ ὁ γέρο Χρόνος» τῆς κ. Μαρ. Μινώτου.

— Στὴν «*Ἀνάπλασις*», (1 Ἰαν.) πολὺ ἐνδιαφέρον σημεῖωμα τοῦ κ. Ἀνδρ. Παπαγιαννοπούλου - Παλαίου: «*Εἰς Ἀττικὰς ἐπιγραφάς*».

— Στὴ «*Νέα Ἐποχὴ*», (15 Ἰαν.): «*Μάριος ὁ Πιέρης*», «*Λαυρέντιος Βροκίνης*». (1 Ἰαν.): «*Σπύρος Γ. Θεοτόκης*», (25 Δεκ.): «*Ἀνδρ. Μ. Ἰδρωμένος*» (22 Ἰαν.): «*Μάρκος Ἀντώνιος Βούλγαρης*» τοῦ κ. Κ. Παλατιανοῦ.

— Στὸ τεῦχος Ἰαν. τῆς νέας λογοτεχνικῆς ἐπιθεωρήσεως «*Τὰ Νέα Γράμματα*», ποὺ ἐκδίδει ὁ κ. Ἀνδρ. Καραντώνης, ἐνδιαφέρον κριτικὸ σημεῖωμα τοῦ Κωστή Παλαμᾶ. «*Σ' ἀπόκρισιν σὲ κάποια ἐρωτήματα*».

— Στὸ «*Corriere Padano*», (21 Νοεμβρ.) ὁ κ. Brighenti παραπονεῖται γιὰ τὴν καθιέρωσιν τῶν λατινικῶν ὡς βοηθητικοῦ μαθήματος στὰ Γυμνάσια, τῆς γλώσσας ποὺ ἀναπτύχθηκε μέσα στ' ἄλλα τὸ πνεῦμα τῶν νόμων, ποὺ κυβερνοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον τόσα κράτη.

— Στὴν «*Ἀνατολή*», (20 Ἰαν.) «*Φιλελεύθερο*», (20 Ἰαν.) «*Ἐπτάνησο*» (20 Ἰαν.) «*Πρόδο*» (13, 15, 16 Ἰαν.) ἐμφανέστατα σχόλια γιὰ τὴν ραδιοφωνικὴ διάλεξιν τῆς Κας Μαριέττας Μινώτου, ποὺ παρακολούθηθηκε ἀπὸ πλῆθος κόσμου σ' ὅλη τὴν Ἐπτάνησο.

— Οἱ ἴδιες κρίσεις καὶ στὶς Κερκυραϊκὲς ἐφημερίδες «*Ἀλήθεια*» (17 Ἰαν.) «*Ῥλευθερία*» (18 Ἰαν.), «*Κέρκυρα*» (19 Ἰαν.), «*Δύναμις*» (16 Ἰαν.).

— Στὴν «*Ἠρόδο*» (20 Ἰαν.) : «Τὰ Καρναβάλια τῆς Ζακύνθου — μὴ ἀστυνομικὴ διάταξις τοῦ 1807» τοῦ κ. Δ. Κοριατοπούλου.— Στὶς 2 καὶ 3 Φεβρουαρίου : «Ἡ ἐνωσις τῶν βιβλιοθηκῶν μας» τοῦ κ. Σπ. Μινώτου.

— Στὴν «*Ἀνατολή*» (Ζακύνθου, 20 Ἰαν.) τὰ πολὺ ἐνδιαφέροντα πρακτικὰ τοῦ Δημ. Συμβουλίου Ζακύνθου. Σημειώνουμε τὰ λεχθέντα ἀπὸ τὸν κ. Ν. Βαρβιάνη.

— Λάβαμε τὸ Β' τεῦχος τοῦ «*Κάστρου*», παιδικῆς ἐκδόσεως στίχου καὶ κριτικῆς, ποὺ ἐκδίδει στὸ Ἡράκλειο (Κρήτης) ὁ κ. Λευτέρης Ἀλεξίου. Περιέχει μετάφραση ἀπὸ τὸ 3—6 κἄντο τῆς Κόλασης τοῦ Δάντη, ἀπὸ τὸν Πάσκοι κτλ.

— Στὸν «*Παρατηρητὴ*» (Χανίων) : «Οἱ ρασοφόροι στὰ Κρητικὰ τραγούδια», τοῦ καθ. κ. Φυτράκη.

— Στὴν «*Πρωΐα*» (2 Δεκ.) : «Αἱ τρεῖς πρωτεύουσαι τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀνακήρυξις τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς ὀριστικῆς πρωτεύουσας τοῦ ἐλευθέρου Κράτους». Ἡ ὁμιλία τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Δημ. Καμπούρογλου στὸν Παρνασσό.

— Στὸ «*Ἐλ. Βῆμα*» (1 Δεκ.) : «Ὅταν πρωτοῦλθα στὴν Ἀθήνα» τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου. Ὁρατὰ ἄρθρα τοῦ Γιοκαρίνη.—Στὶς ἐνδιαφέρουσες περιγραφὰς τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὸν κ. Μιχ. Ροδά, σημειώνουμε (30 Ἰαν.) «Θησαυροὶ στὸ ὕπαιθρο—Τὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης».

— Στὰ «*Ἀθηναϊκὰ Νέα*» (10 Νοεμβρ.) : «Οἱ πρῶτοι στίχοι ποὺ ἔγραψεν ὁ Παλαμάς». Τὸ ἴδιο στὰ ἐπόμενα φύλλα, γιὰ τὸν Γρυπάρη, Μαλακάση, Σικελιανό, Παπαντωνίου, Δροσίνη, Βάρναλη, Τσιριμῶκο, Καρθαῖο κτλ.

— Ὁ «*Ἀγροτικὸς Ἀγὼν*» (4 Νοεμβρ.) πληροφορεῖται ὅτι ἐπικρατεῖ σκέψη νὰ μεταφερθοῦν τὰ ὁστὰ καὶ ἡ προτομὴ τοῦ Σολωμοῦ στὸ νεκροταφεῖο.—Στὶς 14 Νοεμβρ. εὐνοϊκὴ κριτικὴ γιὰ τὸ «*Λεοπάρντι*». Γιὰ τὸ ἴδιο βιβλίο γράφει καὶ ἡ «*Ζάκυνθος*» (3 Σεπτ.).

— Ἐξακολουθοῦν στὸν «*Ἀρκαδικὸ Τύπο*» τὰ ἱστορικὰ σημειώματα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21, τοῦ κ. Ἀ. Τσακόπουλου : «Ἡ Καρτερία—τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν ἀτμόπλοιο».—«Κολοκοτρωναῖοι καὶ Πλαπούταῖοι» καὶ ἄλλα.

— Στὸ «*Φῶς*» τοῦ Ἀργινίου : «Ἡ τελευταία κάθοδος τοῦ Βύρωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα», ἀπὸ τὸν Μ. Κίσσαβο. Μονογραφία γιὰ τὴ μονὴ Γατάρνης (1556).

— Στὴν «*Πρωΐα*» (16 Νοεμβρ.), σημείωμα τοῦ ἀλησμονήτου Φώτου Πολίτη, γιὰ τὴ βιβλιογραφία γιὰ τὸν Ἀλ. Παπαδιαμάντη τοῦ Γ. Κατσιμπαλῆ Ἐπίσης γιὰ τὴ μετάφραση τῶν νουβέλων τοῦ ἀπὸ τὸν κ. Octave Merlier.

— Στὴν «*Κέρκυρα*» (Κερκύρας) 26 Ἰαν. : «Γιὰ τὸ Ρήγα Βελεστινλή» ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ι. Καποδίστρια.

— Στὸ Χριστουγενιάρικο τῆς «*Νέας Ἑστίας*», ποίημα τοῦ Παλαμά. Τοῦ κ. Ἀμάντου : «Ἐνα ταξίδι στοὺς Κορφοὺς».—Στὸ τεῦχος 1ης Δεκ. «Ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ Μαβίλη».—Ἐξακολουθεῖ ἡ «Τελευταία Δημιουργία τοῦ Σολωμοῦ» ἀπὸ τὸν κ. Σπαταλά.

— Στὴ «*Βραδυνή*», (15 Ἰαν.) : «Μίμης Πελεκάσης, ὁ ζωγράφος τῶν ἁγίων καὶ τῶν διαβόλων.—Σατυρικός ποιητής, θεατρικὸς συγγραφεὺς, μιμητὴς, χημικός, μουσικός, τεχνοκρίτης» τοῦ κ. Δ. Καλλονᾶ.—Στὶς 23 Ἰαν. : «Λυκούργος Κογεβίνας».

— Στὸ «*Μηνιαῖο Νέο Κόσμο*», (τεῦχος 8ον, 30 Νοεμβρ.) : Κ. Καιροφύλα : «Ἐνα γλωσσικὸ μνημεῖο».—Τὸ τσάκωμα τοῦ Ἀι—Ρόκκου καὶ τοῦ Ἀι—Θωμᾶ γιὰ ν' ἀνοίξῃ τὸ οὐράνιο παλάτι νὰ ἔμψῃ ἡ ἀρχοντοπούλα Σαμαρούα τοῦ Γουζέλη.

— Στὸ «*Messenger d'Athènes*» (19 Δεκ.) : «Les Serbes à Corfou».—«Le roman d'Alexandre le Grand selon la tradition Arabo-Persan» τοῦ κ. Μ. Α. Πάλλη.—Στὶς 21 Δεκ. : La Grèce vue par les étrangers.—L'île des oliviers. Corfou».

Στὸ τεῦχος Δεκεμβρίου τῆς «*Europa Orientale*» ὁ κ. Ζώρας γράφει γιὰ τὴ μελέτη τοῦ κ. Μ. Θ. Λάσκαρι «Νικ. Τωμαζαῖος καὶ Μουστοξύδης» καὶ γιὰ τὸ ἔργο καὶ ἰταλία τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἀνδρεάδου. Ἐπίσης στὸ τεῦχος ἡ Δημήτριος Βερναρδάκης, περίληψις τῆς ἀνακρινώσεως ποῦ ὁ κ. Ζώρας ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τοῦ Μπαρί στὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ 1900. Ἐπίσης τοῦ ἴδιου : «Ἀριστομένης Προβελέγγης».

ΑΙΜΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

(HERKULES BLUT)

Ο ΦΗΜΙΣΜΕΝΟΣ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΣ ΟΙΝΟΣ

Ἐν Ἑλλάδι πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ ἐδωδιμο-

πωλεῖα, ἐστιατόρια καὶ κοσμικὰ κέντρα.

ΣΤΟ
ΣΠΙΤΙ ΣΑΣ
ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΘΕΤΕ

ΤΟΝ
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟ

ΤΟ ΜΑΓΕΙΡΕΜΜΑ
ΖΕΣΤΑΜΑ ΝΕΡΟΥ
ΣΙΔΕΡΩΜΑ
ΣΚΟΥΠΙΣΜΑ
ΓΙΑΛΙΣΜΑ ΠΑΡΚΕΤΟΥ
ΚΑΙ ΑΛΛΑΙ ΟΙΚΙΑΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Γίνονται άνετα και οικονομικά
με τὸ εἰδικὸν τιμολόγιον Τ-3
Ζητήσατε νὰ σὰς ἐξηγηθῇ

926

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΠ. ΣΤΑΔΙΟΝ 4

ΤΥΠ "ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΛΙΣ ΣΤΟΑ ΠΑΠΠΟΥ 12